

Onderwijsgeschillen

Doet de Geschillencommissie passend onderwijs ertoe?

Regioplan

Doet de Geschillencommissie passend onderwijs ertoe?

Doorwerking van de uitspraken van de Geschillencommissie passend onderwijs

Willemijn Smit
Jos Lubberman
Jael Draijer
Nehemia Aipassa
Marie Krop

Amsterdam, mei 2017

Publicatienr. 16056

© 2017 Regioplan, in opdracht van het Expertisecentrum van Stichting Onderwijsgeschillen. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Regioplan. Regioplan aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Met de invoering van passend onderwijs per 1 augustus 2014 is de inrichting van de onderwijsondersteuning in het funderend onderwijs gewijzigd. De landelijke indicatiesystematiek voor de zware ondersteuning werd opgeheven en er kwamen nieuwe regionale samenwerkingsverbanden waarin het regulier en speciaal onderwijs gingen samenwerken om een dekkend onderwijsaanbod te realiseren. Daarbij werd de zorgplicht geïntroduceerd, die erop neerkomt dat de school waar de leerling met een extra ondersteuningsbehoefte is aangemeld, de leerling in beginsel moet plaatsen. Als die school niet de nodige ondersteuning kan bieden, kan zij de leerling weigeren, maar dan moet zij wel een andere passende school bereid vinden de leerling toe te laten. Passend onderwijs brengt ook mee dat de school voor elke leerling met een extra ondersteuningsbehoefte een ontwikkelingsperspectief vaststelt. Uiteindelijk doel van passend onderwijs is dat voor elk kind een passende onderwijsplek gevonden wordt – in het regulier onderwijs als het kan, in het speciaal onderwijs als het moet – en er geen kind zonder onderwijs thuis komt te zitten.

De regelgeving van passend onderwijs voorziet erin dat besluiten van scholen ten aanzien van toelating, verwijdering en het ontwikkelingsperspectief zo veel mogelijk in overleg met de ouders genomen worden. Niettemin kunnen daarover geschillen ontstaan, waarvoor ouders terecht kunnen bij de Geschillencommissie passend onderwijs (GPO).

Het ministerie van OCW heeft de GPO ondergebracht bij Stichting Onderwijsgeschillen, die de commissie in stand houdt en administratief en juridisch ondersteunt. De GPO geeft binnen tien weken haar oordeel over de gegrondheid van het verzoek van de ouders in de vorm van een niet-bindend advies aan het bevoegd gezag. De GPO is multidisciplinair samengesteld; alle voor de behandeling van het geschil relevante deskundigheden zijn in de GPO verenigd: juridische, bestuurlijke, onderwijskundige, medische, orthopedagogische en psychologische kennis en ervaring zijn aanwezig. Afhankelijk van de aard van het te behandelen geschil wordt bepaald welke drie commissieleden het geschil zullen behandelen.

Inmiddels rondt de GPO haar derde jaar af en kunnen we stellen dat zij allesbehalve stil heeft gezeten: de jaarverslagen van de GPO laten daar een beeld van zien. De vele adviezen die de GPO jaarlijks uitbrengt bevatten een oordeel over het geschil in kwestie maar ook beleidslijnen waar scholen en samenwerkingsverbanden hun voordeel mee kunnen doen.

De adviezen van de GPO zijn voor ieder toegankelijk via publicatie op de website en door bespreking ervan in de jaarverslagen van de commissie.

Het Expertisecentrum van Onderwijsgeschillen is gericht op de verbetering van de kwaliteit van de geschillenregelingen, zowel op het gebied van wet- en regelgeving als op het gebied van de praktijk van de geschillencommissies. De GPO is een zogenoemd tijdelijke geschillencommissie, door de minister ingesteld voor zolang er behoefte aan is. Die behoefte betreft ons inziens niet alleen het aantal geschillen dat de commissie gestaag bereikt, maar ook de vraag wat het effect is van de procedure en de adviezen van de GPO op de betrokkenen en op de invulling van passend onderwijs.

Voor de beantwoording van die vraag is door het Expertisecentrum opdracht gegeven aan Regioplan beleidsonderzoek om daarover een rapport uit te brengen.

Voor u liggen de resultaten van het verrichte onderzoek, inclusief conclusies en aanbevelingen. Het rapport 'Doet de Geschillencommissie passend onderwijs ertoe?' zal worden gepresenteerd op een symposium en tezamen met de uitkomsten daarvan worden aangeboden aan de Minister van OCW en de Tweede Kamer. Op deze wijze verwachten de GPO en de Stichting Onderwijsgeschillen een bruikbare bijdrage te leveren aan de evaluatie van passend onderwijs.

mr. Hilde Mertens
directeur/bestuurder Onderwijsgeschillen

prof. mr. Dick Mentink
voorzitter Expertisecentrum

Voorwoord

Op 1 augustus 2014 is passend onderwijs ingevoerd. Met passend onderwijs zijn scholen verplicht alle leerlingen met een ondersteuningsbehoefte die zich aanmelden een passende onderwijsplek te bieden. Bij het al dan niet toewijzen van een onderwijsplek, het verwijderen van een leerling of het opstellen van een ontwikkelingsperspectiefplan kan een geschil ontstaan tussen de ouder(s) en school. De wet voorziet in een tijdelijke Geschillencommissie passend onderwijs (GPO) waar ouders met een geschil terecht kunnen. De GPO brengt vervolgens een advies uit. Het schoolbestuur is niet verplicht het advies op te volgen, maar mag alleen gemotiveerd afwijken van de uitspraak.

De GPO en de Stichting Onderwijsgeschillen hebben weinig zicht op wat er in de praktijk na een uitspraak met het advies gebeurt. Het Expertisecentrum van de Stichting heeft daarom verzocht om een onderzoek naar de tevredenheid van betrokkenen over de procedure en de doorwerking van de uitspraken. De ervaring van ouders, scholen en samenwerkingsverbanden met de procedure en de doorwerking van uitspraken is onderzocht door middel van een enquête en telefonische interviews. Alle uitspraken tot september 2016 zijn in het onderzoek meegenomen.

Dit onderzoek had niet kunnen plaatsvinden zonder de medewerking van alle ouders en scholen die in het verleden betrokken zijn geweest bij een geschil dat aanhangig is gemaakt bij de GPO. Wij bedanken hen van harte voor de tijd en moeite die zij in dit onderzoek hebben gestoken door middel van het delen van hun ervaringen. Daarnaast willen wij ook de leden van de begeleidingscommissie bedanken voor hun betrokkenheid en deskundigheid in de begeleiding van het onderzoek:

- Ewoud Roede
- Hilde Mertens
- Jacques Dijkgraaf
- Joke Sperling
- Lilian Schouten

Amsterdam

Jos Lubberman
projectleider

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	9
1.1	Achtergrond	11
1.2	Doel en vraagstelling onderzoek	11
1.3	Opzet van het onderzoek	11
1.4	Leeswijzer	15
2.	Behandeling van een geschil	17
2.1	Inleiding	17
2.2	Ervaringen met de GPO-procedure	17
2.3	Ervaringen met de uitspraak van de GPO	20
2.4	Verbetersuggesties voor de procedure	23
3.	Effecten van de uitspraak	25
3.1	Inleiding	25
3.2	Situatie na de uitspraak	25
3.3	Doorwerking	29
4.	Samenvatting en conclusie	35
4.1	Aanleiding en doelstelling onderzoek	35
4.2	Deelvraag 1 en 2	36
4.3	Deelvraag 3 en discussie	38
	Bijlagen	
Bijlage 1	Internetvragenlijst	41
Bijlage 2	Frequentietabellen	47
Bijlage 3	Overzicht deelnemers slotbijeenkomst en uitslag per opdracht/stelling	55

1. Inleiding

Achtergrond

Op 1 augustus 2014 is passend onderwijs in werking getreden. Hiermee beoogt de wetgever de toegang tot scholen voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben te verbeteren. Met passend onderwijs zijn scholen verplicht alle leerlingen met een ondersteuningsbehoefte die zich aanmelden een passende onderwijsplek te bieden. Indien zij zelf niet kunnen voorzien in een goede onderwijsplek, dan zijn scholen verantwoordelijk voor het vinden van een passende plek op een andere school. Om ervoor te zorgen dat deze kinderen ook daadwerkelijk een passende plek krijgen, zijn scholen aangesloten bij regionale samenwerkingsverbanden van regulier en speciaal onderwijs. In het samenwerkingsverband maken scholen afspraken over onder meer de begeleiding en de ondersteuning die scholen in de regio kunnen bieden, welke leerlingen een plek krijgen in het speciaal onderwijs en de verdeling van de financiële middelen voor de ondersteuning (uit dit budget wordt ook het (v)so betaald). Dit moet meer maatwerk voor leerlingen mogelijk maken. Ook maakt het samenwerkingsverband afspraken met gemeenten in de regio over de inzet en de afstemming met (jeugd)zorg.

Bij het al dan niet toewijzen van een onderwijsplek of het opstellen van een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) kan een verschil van inzicht ontstaan tussen ouders en school. Hier ligt de kiem voor een geschil tussen ouders en school.

De geschillencommissie passend onderwijs

De wet voorziet in een Geschillencommissie passend onderwijs (GPO) (art 43 WPO, art 44 WEC en art 27c WVO).¹ Ouders van leerlingen in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en het speciaal onderwijs kunnen hier vanaf 2014 terecht met geschillen over:

1. (weigering van) toelating van leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben;
2. verwijdering van een leerling;
3. vast- en bijstelling van het OPP.

Ouders en meerderjarige leerlingen moeten binnen zes weken na een besluit van het schoolbestuur over toelating of verwijdering van een leerling en/of over vast- en bijstelling van het OPP een verzoek indienen bij de GPO. Het schoolbestuur wordt vervolgens in de gelegenheid gesteld om een verweerschrift in te dienen. Zowel de ouder als de school worden dan uitgenodigd voor een hoorzitting. Tijdens de besloten zitting krijgen partijen de gelegenheid om hun standpunt toe te lichten.

¹ Wet op het primair onderwijs (WPO), Wet op de expertisecentra (WEC) en Wet op het voortgezet onderwijs (WVO).

Als de leerling meekomt naar de zitting hoort de GPO deze ook, mits hij/zij de leeftijd van 12 jaar heeft bereikt. De ouder en de school kunnen zich laten bijstaan door een gemachtigde of een advocaat, maar dit is niet verplicht. Op de zitting kunnen ook informanten worden opgeroepen. Het samenwerkingsverband wordt door de GPO bij elke zaak uitgenodigd aanwezig te zijn als informant. In bijna alle gevallen is het samenwerkingsverband bij de zitting aanwezig.

Na de zitting brengt de GPO zo spoedig mogelijk een advies uit. Het advies bevat een oordeel over of het verzoek gegrond of ongegrond is. Ook kan het verzoek deels gegrond worden verklaard en voor het overige ongegrond of niet-ontvankelijk. De GPO kan in haar uitspraak aanbevelingen formuleren. Het schoolbestuur is niet verplicht het advies op te volgen, maar mag alleen gemotiveerd afwijken van de uitspraak.

De GPO beoogt een binnengekomen verzoekschrift binnen tien weken volledig af te handelen. De procedure is in een reglement opgenomen en bestaat uit vijftien strikte stappen.² Daarin is onder meer geregeld hoe het verzoekschrift ingediend moet worden, welke stappen de GPO en de betrokkenen vervolgens doorlopen en de daarvoor benodigde informatie.

De GPO bestaat uit vijftien door de minister benoemde leden met verschillende achtergronden, zoals juristen, artsen, orthopedagogen, psychologen en (voormalig) schooldirecteuren/bestuursleden.

De GPO is ondergebracht bij de Stichting Onderwijsgeschillen. Dit is een onafhankelijke stichting die gespecialiseerd is in het verlenen van administratieve en juridische ondersteuning aan commissies bij de behandeling van geschillen, bezwaren, beroepen en klachten in het onderwijs.

Behoeftte aan meer zicht op functioneren en doorwerking

De GPO en de Stichting Onderwijsgeschillen hebben weinig zicht op wat er in de praktijk na een uitspraak met het advies gebeurt. Het Expertisecentrum van de Stichting heeft daarom verzocht om een onderzoek naar de tevredenheid van betrokkenen over de procedure en de doorwerking van de uitspraken. Het wil graag inzicht in of het geschil volgens betrokkenen naar tevredenheid is opgelost en wat de gevolgen zijn van het advies van de GPO voor scholen, ouders en leerlingen. Regioplan heeft onderzoek gedaan naar deze vragen. De rapportage die voorligt, doet verslag van de bevindingen.

² Een volledige beschrijving van het proces is te vinden op: <https://onderwijsgeschillen.nl/commissie/geschillencommissie-passend-onderwijs-gpo/procedure>.

1.2 Doel en vraagstelling onderzoek

Het doel van het onderzoek is inzicht krijgen in hoe tevreden betrokkenen zijn over de procedure van de GPO en de doorwerking van de uitspraken. Onder 'doorwerking' wordt verstaan: de effecten die optreden naar aanleiding van de uitspraak van de GPO. De deelvragen in het onderzoek luiden als volgt:

1. Hoe hebben betrokkenen (de stadia van) de procedure en de uitspraak bij de GPO ervaren? Wat zouden zij anders willen zien?
2. Heeft de uitspraak ertoe geleid dat het geschil naar tevredenheid is opgelost? Indien dat niet het geval is, waarom niet, en wat zou er voor nodig zijn geweest om het geschil wel naar tevredenheid op te lossen?
3. In welk opzicht zou de procedure bij de GPO kunnen worden verbeterd, gezien de antwoorden op vragen 1 en 2?

1.3 Opzet van het onderzoek

Ter beantwoording van de bovenstaande onderzoeksvragen hebben we gebruikge- maakt van vier verschillende methoden van onderzoek en bronnen, te weten:

1. een voorstudie bestaande uit een aantal gesprekken met personen die vanuit hun professie nauw betrokken zijn bij de GPO en het analyseren van de uitspra- ken van de GPO tot 1 september 2016 (72 uitspraken in totaal);
2. een webenquête onder ouders en scholen over onder meer de tevredenheid met de procedure, de uitspraak, de mate waarin het geschil al dan niet is opgelost en of de leerling (weer) onderwijs volgt;
3. verdieping van de resultaten aan de hand van bestudering van tien casussen;
4. een slotbijeenkomst met belangrijke stakeholders voor het bespreken van de conclusies van het onderzoek en het benoemen en beoordelen van verbeterugs- gesties voor de procedure van de GPO.

De verschillende onderdelen van dataverzameling en analyse worden hieronder toegelicht.

1.3.1 Voorstudie

Interviews met sleutelinformanten

In de startfase van het onderzoek spraken we met de voorzitter van de GPO, één van de vicevoorzitters en de coördinerend secretaris. Daarnaast spraken we met vijf advocaten die scholen en/of ouders in meerdere zaken hebben bijgestaan.

De gesprekken hadden tot doel zicht te krijgen op de werkwijze van de GPO en de verwachtingen van de gesprekspartners ten aanzien van de doorwerking van de

uitspraken. De gesprekken leverden daarmee aandachtspunten op voor de volgende stappen in het onderzoek en zijn niet verwerkt in deze rapportage.

Analyse van de uitspraken

Van de GPO hebben wij 72 adviezen/uitspraken³ ontvangen die vanaf de oprichting medio 2014 tot 1 september 2016 zijn uitgebracht. Deze uitspraken zijn geanalyseerd op de volgende onderdelen:

- datum indiening verzoekschrift;
- datum uitspraak;
- doorlooptijd;
- sector;
- aard van het geschil (toelating, verwijdering of ontwikkelingsperspectief);
- korte typering van het geschil;
- betrokken partijen;
- uitkomst (gegrond, ongegrond, niet-ontvankelijk);
- motivering;
- advies/aanbevelingen.

De diverse onderdelen zijn verwerkt in een Excelbestand, dat is benut voor de analyse van de resultaten van de webenquête, mits ouders en scholen in de vragenlijst toestemming hadden gegeven voor de koppeling van de resultaten van de webenquête aan de uitspraak.

1.3.2 Webenquête

Na de voorstudie hebben we onder ouders en scholen een webenquête uitgezet om hen te bevragen over onder meer de tevredenheid met de procedure, de uitspraak, de mate waarin het geschil al dan niet is opgelost en of de leerling (weer) onderwijs volgt. De vragenlijst is opgenomen in bijlage 1. De webenquête is per e-mail onder ouders en scholen verspreid die betrokken waren bij de 72 uitspraken. In bijlage 2 staan de frequentietabellen met achtergrondkenmerken van de geschillen en de antwoorden op de webenquête van ouders en scholen afzonderlijk.

Het doel van de webenquête was om zicht te krijgen op de ervaringen van ouders en scholen met de doorlopen procedure en de uitspraak enerzijds en de mate van doorwerking van de uitspraken anderzijds.

³ Het totaal aantal adviezen is iets hoger, te weten 75. Dat wordt veroorzaakt doordat in enkele gevallen een uitspraak meerdere geschillen betrof over dezelfde leerling.

De vragenlijst is eind september 2016 verzonden aan alle ouders en scholen die betrokken waren bij de 72 uitspraken. De webenquête heeft circa vijf weken openge staan. Tussentijds is twee keer een reminder verstuurd aan ouders en scholen die de vragenlijst nog niet hadden ingevuld.

Respons webenquête

In totaal hebben we 144 personen aangeschreven in 72 uitspraken: 72 ouders (waarvan 17 via hun advocaat) en 72 scholen (waarvan 9 via hun advocaat).⁴ Uiteindelijk hebben in totaal 83 personen (ouders en scholen) de vragenlijst ingevuld (58% respons), waarvan 37 ouders (51% respons) en 46 scholen (64% respons). In 24 uitspraken is de respons compleet; dat wil zeggen dat we in 24 van de 72 uitspraken (33%) van zowel de ouder als de school een ingevulde enquête hebben ontvangen. Een uitsplitsing naar de aard van het geschil staat in tabel 1.1.

Tabel 1.1
Respons webenquête, uitgesplitst naar aard van het geschil

Aard van het geschil	Uitspraken	Respons ouders	Respons scholen	Respons compleet
Toelating op een school	26	13	18	9
Verwijdering van een school	29	15	22	12
Vaststelling of bijstelling van het ontwikkelings-perspectief (OPP)	13	8	4	2
Zowel verwijdering als OPP	2		1	
Zowel toelating als OPP	1	1	1	1
Anders	1			
Totaal	72	37	46	24

In 59 van de 72 uitspraken (82%) hebben we van ofwel de ouder ofwel de school (of beide) een ingevulde enquête ontvangen. Van deze 59 uitspraken had 58 procent betrekking op het voortgezet onderwijs, 34 procent op het basisonderwijs en 9 procent op het voortgezet speciaal onderwijs.

⁴ Van 17 ouders en 9 scholen beschikten wij alleen over de contactgegevens van de advocaat. Wij hebben in deze uitspraken daarom gevraagd of de advocaat de vragenlijst onder de aandacht wilde brengen van zijn of haar cliënt (ouder of school).

Analyse resultaten webenquête

De resultaten van de webenquête zijn gekoppeld aan de informatie uit de analyse van de uitspraken. Vervolgens is dit bestand gebruikt voor een aantal kwantitatieve analyses in SPSS, waarin gezocht is naar verbanden tussen uitspraak, tevredenheid over procedure en uitspraak, alsmede de stand van zaken van het geschil.

Om verbanden vast te stellen, zijn verschillende soorten analyses uitgevoerd. Voor verbanden tussen twee variabelen met categorieën (ordinale variabelen) zijn chi-kwadraattoetsen uitgevoerd; voor verbanden tussen één variabele met categorieën en één variabele met een rapportcijfer (bijvoorbeeld de vragen over de relatie met het schoolbestuur of de ouder(s)) zijn t-tests dan wel ANOVA's uitgevoerd om verschillen vast te stellen. Bij deze laatste toetsen is met een Levene's test getoetst of voldaan is aan de assumptie omtrent homogeniteit van variantie. Indien hier niet aan voldaan is, hebben we Welch's t-test/ANOVA gebruikt. Het koppelen van de antwoorden van ouders en scholen binnen één casus is gedaan door middel van Spearman-correlaties.

1.3.3 Bestudering casussen

Bij tien uitspraken hebben we een telefonisch gesprek gevoerd met de school, de ouder en het samenwerkingsverband. Deze tien uitspraken zijn geselecteerd op basis van de ingevulde webenquêtes. De voorwaarde was dat zowel de ouder(s) als de school de lijst had ingevuld én toestemming gaf voor een vervolgesprek. Van de uiteindelijk 24 complete casussen in de enquête, waren er exact tien waarbij de ouder en de school in de webenquête hadden aangegeven mee te willen werken aan een telefonisch interview.

Om te voorkomen dat deze selectie atypisch zou zijn voor de andere uitspraken van de GPO is nagegaan of de respons van de ouders en de scholen op deze tien uitspraken afweek van de respons van andere ouders en scholen. Uit deze analyse kwam op geen enkele variabele een significant verschil naar voren.

Interviews en analyse

Ter voorbereiding op de interviews met de school en ouders zijn de uitspraak en de antwoorden in de webenquête bestudeerd. In het interview is geïnformeerd naar de achtergrond van (zeer) positieve of (zeer) negatieve antwoorden. Daarnaast is in acht casussen gesproken met het samenwerkingsverband. In de resterende twee casussen was het samenwerkingsverband niet betrokken geweest bij het geschil en zag daardoor geen meerwaarde in een interview. In de gesprekken met samenwerkingsverbanden is geïnformeerd naar hun ervaring met de procedure/uitspraak van de GPO alsmede hun eventuele betrokkenheid bij het advies van de GPO.

De resultaten van de interviews zijn per thema onder elkaar gezet in een Excelbestand. Het Excelbestand is gebruikt voor de kwalitatieve analyse van de bevindingen per thema. Deze bevindingen zijn gebruikt voor de duiding van de resultaten uit de webenquête. De opzet van de interviews, waarbij is ingezoomd op de opvallende scores, maakt dat per thema niet voor alle casussen ervaringen van ouders en scholen bekend zijn. Elk interview had immers een andere focus.

1.3.4 Slotbijeenkomst met stakeholders

In de laatste fase van het onderzoek hebben we een slotbijeenkomst georganiseerd met stakeholders op 2 februari 2017. Tijdens deze bijeenkomst is met de deelnemers gediscussieerd over de doorwerking van de GPO, de conclusies van het onderzoek in relatie tot het versterken van de meerwaarde van de GPO en mogelijke verbeteruggesties voor de procedure.

Tijdens deze bijeenkomst is gewerkt met een interactieve groepsessie. De deelnemers waren verdeeld over drie groepen en de projectleider van het onderzoek stelde vragen en gaf opdrachten aan de deelnemers. De deelnemers leverden vervolgens met een iPad input die zichtbaar werd op het beamerscherf. Vervolgens vond een discussie plaats over de uitkomst. Een overzicht van de deelnemers aan de bijeenkomst en de uitslag per opdracht/ stelling is opgenomen in bijlage 3.

1.4 Leeswijzer

Na dit eerste inleidende hoofdstuk staat in hoofdstuk 2 de procedure/uitspraak van de GPO centraal, oftewel de onderzoeksbevindingen over de wijze waarop betrokkenen de procedure bij de GPO hebben ervaren, alsmede hun tevredenheid over de uitspraak van de GPO. In hoofdstuk 3 worden vervolgens de onderzoeksbevindingen gepresenteerd ten aanzien van de doorwerking van de uitspraken van de GPO. Zoals aangegeven zijn diverse analyses uitgevoerd om na te gaan of en welke verbanden te vinden zijn. De analyses zijn alleen gerapporteerd als er sprake is van een significant verband. Per thema beschrijven we eerst de bevindingen uit de webenquête in de 59 uitspraken. Indien de enquêteresultaten bij de 24 uitspraken (waar we zowel van de ouder als van de school informatie hebben) daartoe aanleiding geven (i.c. afwijken van het totaalbeeld), beschrijven we dat vervolgens afzonderlijk. Tot slot voegen we per thema de bevindingen uit de interviews toe. Het rapport sluit af met een samenvatting en conclusie in hoofdstuk 4 waarin de deelvragen van het onderzoek worden beantwoord. In hoofdstuk 4 wordt besloten met een discussie. In de discussie zijn ook de relevante bevindingen uit de slotbijeenkomst met stakeholders verwerkt.

2. Behandeling van een geschil

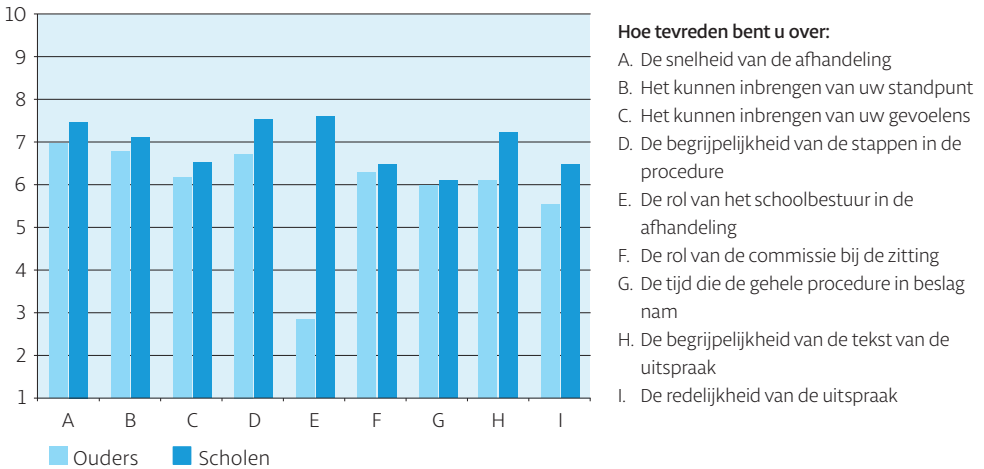
2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden allereerst de ervaringen van ouders en scholen beschreven met de procedure van de GPO (paragraaf 2.2). In paragraaf 2.3 staat vervolgens de uitspraak van de GPO centraal, de daaruit voortvloeiende aanbevelingen voor het schoolbestuur, alsmede de tevredenheid van ouders en scholen over de uitspraak en aanbevelingen voor het schoolbestuur. Het hoofdstuk wordt afgesloten met verbeteringsuggesties die zijn geopperd door ouders en scholen voor de behandeling van geschillen door de GPO (paragraaf 2.4).

2.2 Ervaringen met de GPO-procedure

In de webenquête is aan ouders en scholen gevraagd om de mate van tevredenheid over verschillende aspecten van de procedure aan te geven door een cijfer van 1 tot en met 10 te noteren, waarbij 1 staat voor 'niet tevreden' en 10 voor 'zeer tevreden'. In figuur 2.1 zijn de uitkomsten gepresenteerd.⁵

Figuur 2.1
Mate van tevredenheid over procedure, uitgesplitst naar scholen en ouders

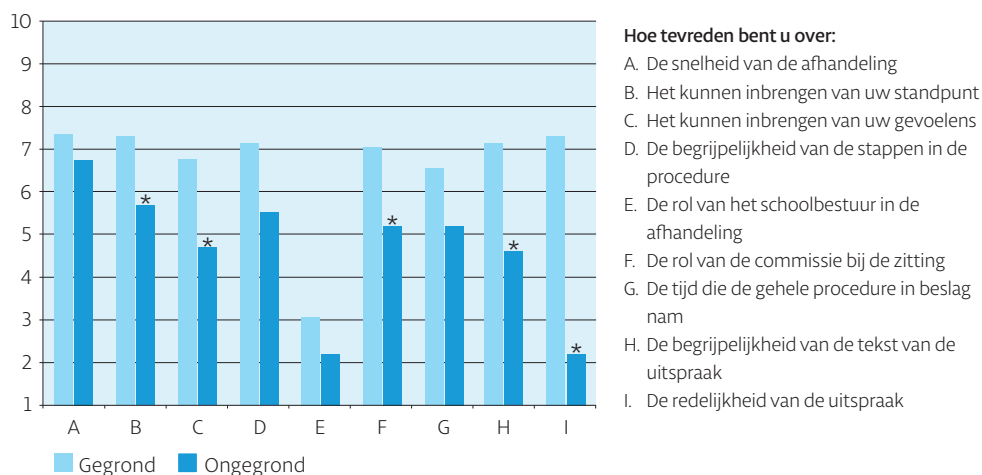

⁵ Per aspect varieert de n en bij een aantal aspecten is een zekere mate van spreiding zichtbaar in de cijfers die scholen, maar met name ouders, hebben gegeven. De tabellen waarin per aspect de n en verdeling is weergegeven voor zowel ouders als scholen zijn opgenomen in bijlage 2.

Uit de resultaten van de webenquête blijkt dat ouders en scholen positief oordelen over de afzonderlijke aspecten van de GPO-procedure. Tussen ouders en scholen bestaan over het geheel genomen geen grote verschillen in de mate van tevredenheid over de verschillende aspecten van de procedure. Dat geldt echter niet als het gaat om de rol van het schoolbestuur in de procedure (E) en de begrijpelijkheid van de tekst van de uitspraak (H). Ouders zijn ten aanzien van deze aspecten significant minder tevreden dan scholen. Ouders geven in hun oordeel over de rol van het schoolbestuur in de afhandeling gemiddeld een 2,8 en scholen een 7,6. Daarnaast geven ouders in hun oordeel over de begrijpelijkheid van de tekst van de uitspraak een 6,1 en scholen een 7,2. In de interviews zijn ouders bevestigd over de rol van het schoolbestuur in de procedure (E) en de begrijpelijkheid van de tekst van de uitspraak (H). De naar verhouding lage tevredenheid van ouders over de begrijpelijkheid van de tekst van de uitspraak heeft volgens ouders te maken met het gebruik van juridisch taalgebruik in uitspraken. Op de rol van het schoolbestuur gaan we hieronder dieper in.

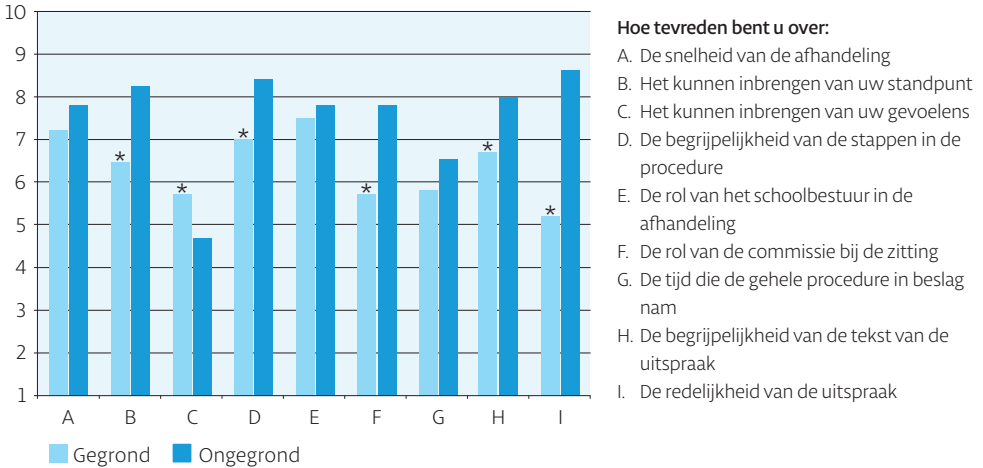
Overigens blijkt dat de tevredenheid over een aantal aspecten van de procedure significant samenhangt met de uitspraak van de GPO. Ouders en scholen zijn tevredener over een aantal aspecten van de procedure als de ouder in het gelijk respectievelijk ongelijk is gesteld. Van de 59 uitspraken luidde in 39 uitspraken (66%) het oordeel gegrond. In figuur 2.2 en 2.3 is de mate van tevredenheid van ouders en scholen over verschillende aspecten van de procedure uitgesplitst naar uitspraken waarin het oordeel gegrond en ongegrond luidde.

Figuur 2.2
Mate van tevredenheid van ouders over procedure, uitgesplitst naar gegrond en ongegrond (* is significant)

Figuur 2.3

Mate van tevredenheid van scholen over procedure, uitgesplitst naar gegrond en ongegrond (* is significant)

Oordeel over de rol van het schoolbestuur in de afhandeling

Ouders is gevraagd naar de reden van de ontevredenheid over de rol van het schoolbestuur in de afhandeling. De antwoorden van ouders hadden echter niet (alleen) betrekking op de rol van het schoolbestuur in de afhandeling, maar ook op de rol van het schoolbestuur voorafgaand, tijdens en na de procedure. De ontevredenheid van ouders schuilt met name in de houding van het schoolbestuur ten tijde van de procedure of erna. Ouders ervaren een vijandige of vooringenomen houding of vinden het kwalijk dat zij geen erkenning hebben gekregen voor de fouten die het schoolbestuur heeft gemaakt. Eén van de ouders merkte op: *‘De school heeft nooit ergens op gereageerd. Bij de zitting waren alleen onbekende mensen van het bestuur aanwezig.’* En een andere ouder vertelde: *‘De directeur van de school was niet genegen iets te betekenen. Ik verwachtte dat de voorzitter een bemiddelende rol zou spelen, maar dat heeft hij niet gedaan.’*

Uit de interviews met ouders blijkt dat het bij de beoordeling van de rol van het schoolbestuur in de afhandeling dus niet zozeer gaat om de feitelijke rol of de inbreng van een school, maar om de relatie tussen de ouder en de school. De relatie is ten tijde van de procedure al dermate verstoord dat deze duidelijk doorklinkt in de lage beoordeling van ouders over de rol van het schoolbestuur in de afhandeling.

Volgens scholen kunnen de emoties hoog oplopen tijdens de hoorzitting. Een vertegenwoordiger van een school vertelde: *‘De moeder liep vaak boos weg tijdens gesprekken. Om te voorkomen dat de ouders tijdens de zitting boos weglieden, heb-*

ben we ons op de vlakte gehouden.’ Door vertegenwoordigers van scholen is verder opgemerkt dat zij ervaren dat ouders niet altijd het belang van hun kind voorop hebben staan, maar dat ouders hun gelijk wilden behalen bij de GPO. Een vertegenwoordiger merkte op: ‘Het kind is teruggekomen naar school, na de uitspraak van de GPO. Na een paar weken ging het weer niet, ondanks aanpassingen (...). De moeder is heel bepalend geweest en dat is strijdig geweest met wat professionals vonden. Het kind was daar de dupe van.’

Ouders hebben opgemerkt dat zij zich onmachtig voel(d)en richting scholen en dat door scholen misbruik wordt gemaakt van hun machtspositie. Eén van de ouders zei hierover: *‘Ze [het schoolbestuur] hebben geen van de aanbevelingen opgevolgd; scholen zijn veel te machtig; de uitspraken zouden eigenlijk bindend moeten zijn, dan heb je mogelijkheden om de school te dwingen iets te doen.’ Een andere ouder zei: ‘Een bestuurder/schooldirecteur wordt juridisch bijgestaan door een advocaat. Die weet precies wat de mazen in de wet zijn.’*

2.3 Ervaringen met de uitspraak van de GPO

In de webenquête is aan ouders en scholen gevraagd in welke mate zij het eens zijn met de uitspraak van de GPO. Twintig ouders (54%) zijn het volledig of grotendeels eens met de uitspraak (zie tabel 2.1). De overige zeventien ouders (46%) zijn het een klein beetje of niet eens met de uitspraak. Daarnaast zijn 25 scholen (54%) het volledig of grotendeels eens met de uitspraak. De overige 21 scholen (46%) zijn het een klein beetje of niet eens met de uitspraak.

Tabel 2.1

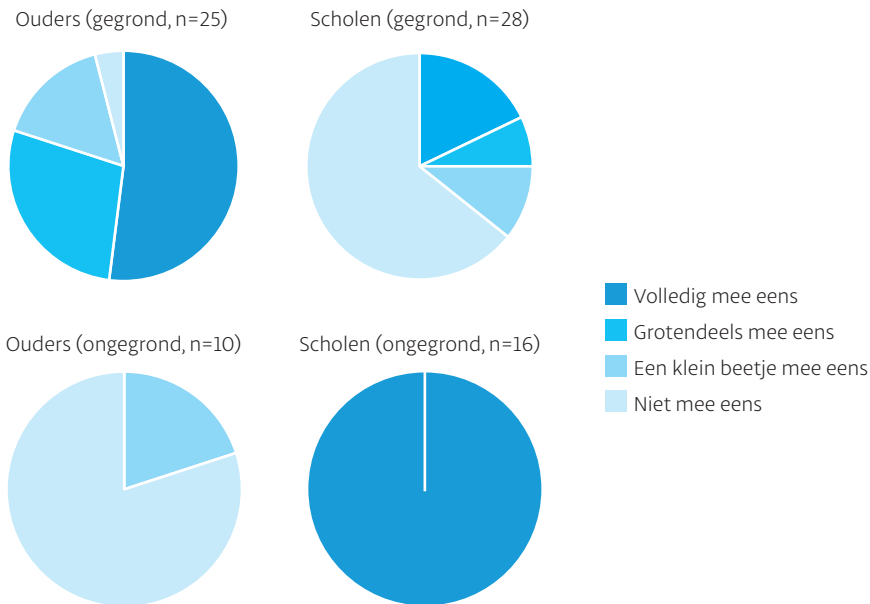
De mate waarin ouders en scholen het eens waren met de uitspraak van de geschillencommissie

	Ouders (n=37)		Scholen (n=46)	
	Aantal	%	Aantal	%
Volledig	13	35	23	50
Grotendeels	7	19	2	4
Een klein beetje	6	16	3	7
Niet	11	30	18	39

De mate waarin ouders en scholen het eens zijn, hangt sterk samen met de uitspraak zelf. Met andere woorden, het oordeel van de GPO is bepalend voor het oordeel van ouders en scholen over de uitspraak. Als het verzoek van ouders gegrond wordt verklaard, dan geldt

doorgaans dat zij het eens zijn met de uitspraak, en als hun verzoek ongegrond wordt verklaard, dan geldt doorgaans dat zij het niet eens zijn met de uitspraak. Voor scholen geldt logischerwijs het tegengestelde van de ouders: scholen zijn het niet eens met de uitspraak als het verzoek gegrond wordt verklaard, en zijn het wel eens met de uitspraak als het verzoek ongegrond wordt verklaard. In figuur 2.4 wordt dit weergegeven.

Figuur 2.4
Mate waarin ouders en scholen het eens zijn met de uitspraak

Bij de tien geselecteerde uitspraken is met ouders en scholen gesproken over de reden waarom zij het wel of niet eens zijn met de uitspraak van de GPO. De opmerkingen van ouders en scholen over de uitspraak varieerden sterk. Een vertegenwoordiger van een school merkte op: *'Ik ben zeer ontevreden omdat de GPO buiten haar bevoegdheid is getreden. (...) 'passend onderwijs' geschillen' zijn geschillen waarbij ouders hun kind aanmelden en de school zegt dat ze het kind geen goede plek kunnen bieden. Maar deze kinderen hadden al passend onderwijs.'* Een andere vertegenwoordiger zei: *'De eerste uitspraak was niet redelijk, de tweede uitspraak was redelijk, maar de derde uitspraak was onuitvoerbaar.'* Weer een andere vertegenwoordiger vindt het lastig in te schatten of de GPO voldoende op de hoogte is van wat er speelt. Hij heeft bij meerdere geschillen ervaren dat vooral wordt geluisterd naar degene die het 'mooiste verhaal' houdt.

De reactie van de ouders luidde als volgt. Een van de ouders merkte op: *'Ik kan me de*

uitspraak wel voorstellen, maar enig inlevingsvermogen richting ons had ik wel kunnen waarderen.’ Een andere ouder had een opmerking van eenzelfde strekking: ‘Dit was een onaangename en afstandelijke procedure, terwijl dit niet passend is voor het onderwerp.’ Een andere ouder is het niet eens met de uitspraak: ‘Ik vind de uitspraak moeilijk te begrijpen. Er zitten daar ook kinderen die vernielen en gewelddadig zijn en drugs gebruiken. Ons kind is niet zo en moet weg.’ Weer een andere ouder vindt dat de uitspraak is toegeschreven naar de school: ‘Ik vraag me af of ouders ooit wel eens gelijk krijgen bij de commissie.’

Mate van tevredenheid over de aanbevelingen

Als de GPO het verzoek van de ouder gegrond verklaart, dan kan de GPO in haar uitspraak aanbevelingen voor het schoolbestuur formuleren. De aanbevelingen zijn divers en variëren van summier tot uitgebreid. Enkele voorbeelden zijn gepresenteerd in onderstaand kader.

‘(...) en adviseert het bevoegd gezag om uitvoering te geven aan zijn zorgplicht wat betreft het zorg dragen voor een andere school.’

‘(...) en adviseert het bevoegd gezag om het bestreden besluit in te trekken en met inachtneming van de overwegingen van de Commissie de ontwikkelingsperspectieven bij te stellen en een nieuw besluit te nemen over de benodigde extra ondersteuning van leerling a en leerling b, waarbij wordt meegenomen welke ondersteuningsmogelijkheden de eigen school kan bieden.’

‘(...) en adviseert over leerling overeenkomstig de wettelijke verplichtingen een ontwikkelingsperspectief op dan wel bij te stellen en met inachtneming van de ondersteuningsbehoefte van deze leerling en de schoolondersteuningsprofielen van de betrokken scholen ervoor zorg te dragen dat een andere school bereid is leerling toe te laten. Een nieuw besluit van verweerder dient hiermee in overeenstemming te zijn. De Commissie beveelt verweerder te bevorderen dat leerling gedurende de periode dat hij geen klassikaal onderwijs volgt op adequate wijze huiswerkbegeleiding wordt aangeboden.’

De ouders die in de webenquête aangaven dat door de GPO aanbevelingen zijn geformuleerd, zijn daar redelijk tevreden over: een 6,9 op een schaal van 1 tot 10. Schoolbesturen zijn minder tevreden over de geformuleerde aanbevelingen: zij geven een cijfer van 5,6. In de interviews met vertegenwoordigers van scholen bij de tien geselecteerde uitspraken zagen we deze relatieve ontevredenheid met de geformuleerde aanbevelingen overigens niet terug. In de interviews merkte één ver-

tegenwoordiger van de school op: *'Er zijn goede aanbevelingen gedaan. Door de uitspraak van de GPO is alles in stroomversnelling geraakt.'* Ook een andere vertegenwoordiger vertelde dat hij zeer tevreden was over de geformuleerde aanbevelingen. De tevredenheid van ouders over de aanbevelingen hangt in belangrijke mate samen met de mate waarin deze door de school worden opgevolgd (zie hoofdstuk 3).

2.4 Verbetersuggesties voor de procedure

In de webenquête is geïnformeerd naar suggesties om de procedure te verbeteren. 29 van de 37 ouders (78%) en 20 van de 46 scholen (44%) hebben suggesties gedaan.

Verbetersuggesties door ouders

Ouders hebben de volgende verbetersuggesties geopperd:

- Toegankelijker maken van de procedure, bijvoorbeeld in begrijpelijker taal communiceren en rekening houden met ouders die eventueel minder begaafd zijn en/of door de procedure minder formeel in te steken.
- Meer doorzettingsmacht voor de GPO door middel van bindende adviezen en meer bevoegdheden, bijvoorbeeld de mogelijkheid om het geschil integraal te beoordelen, dus niet alleen de procedure, maar ook de inhoudelijke overwegingen of de mogelijkheid om een dwangsom op te leggen.
- Een snellere procedure, met name in situaties waarin kinderen gedurende de looptijd van de procedure thuiszitten. De onzekerheid en de angst voor de leerplichtambtenaar ervaren ouders als onprettig.
- Nog beter zou zijn als er voor deze kinderen gedurende de procedure een alternatief voorhanden is waarmee thuiszitten kan worden voorkomen.

Verbetersuggesties door scholen

Scholen hebben de volgende verbetersuggesties geopperd:

- Strenger toetsen aan de hand van duidelijke criteria of de GPO een verzoek al dan niet in behandeling mag nemen.
- In de beoordeling en het advies rekening houden met wat praktisch haalbaar is voor de school.
- Meer aandacht besteden aan de situatie en de context, in plaats van de procedure als uitgangspunt te nemen.
- Het organiseren van een aparte hoorzitting voor zowel de ouder als de school voordat een gezamenlijke hoorzitting plaatsvindt.
- Scholen in staat stellen om het volledige dossier te overleggen (in plaats van een maximum van 40 A4'tjes) wat soms nodig kan zijn om de volle omvang van de problematiek te doorgronden.
- Een snellere procedure in verband met eventuele thuiszitters.

3. Effecten van de uitspraak

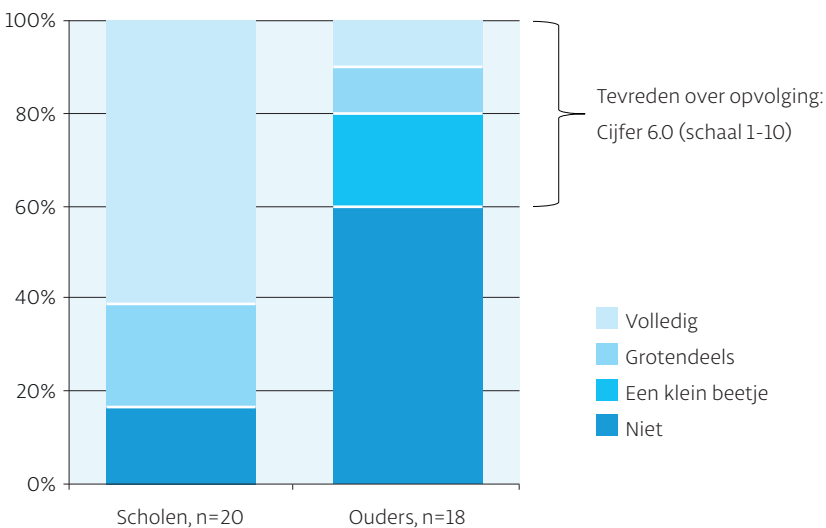
3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staan de effecten van de uitspraken van de GPO centraal; de zogenoemde doorwerking. Daarvoor kijken we eerst naar de situatie na de uitspraak (paragraaf 3.2). Hebben scholen de adviezen opgevolgd en wat is de huidige stand van zaken? Gaan leerlingen naar school? In paragraaf 3.3 leggen we de focus op de doorwerking van de uitspraken van de GPO. Is het geschil volgens de ouders en scholen opgelost en hoe staat het met de relatie tussen ouder en school?

3.2 Situatie na de uitspraak

In de webenquête hebben we ouders en scholen gevraagd naar de opvolging van de aanbevelingen die zijn gedaan in de uitspraak van de GPO (zie hoofdstuk 2 over de mate waarin ouders/scholen tevreden zijn over de geformuleerde aanbevelingen). Over de opvolging van de aanbevelingen door het schoolbestuur verschillen ouders en scholen van mening. Scholen zijn vaak van mening dat, als er aanbevelingen waren, deze volledig of grotendeels zijn opgevolgd, zie figuur 3.1. Ouders daarentegen geven overwegend aan dat de aanbevelingen niet zijn opgevolgd. Als ouders vinden dat de aanbevelingen wel zijn opgevolgd (volledig, grotendeels of een klein beetje), zijn ze matig tevreden over deze opvolging (cijfer 6 op schaal van 1-10).

Figuur 3.1
In hoeverre zijn de aanbevelingen door het schoolbestuur opgevolgd?

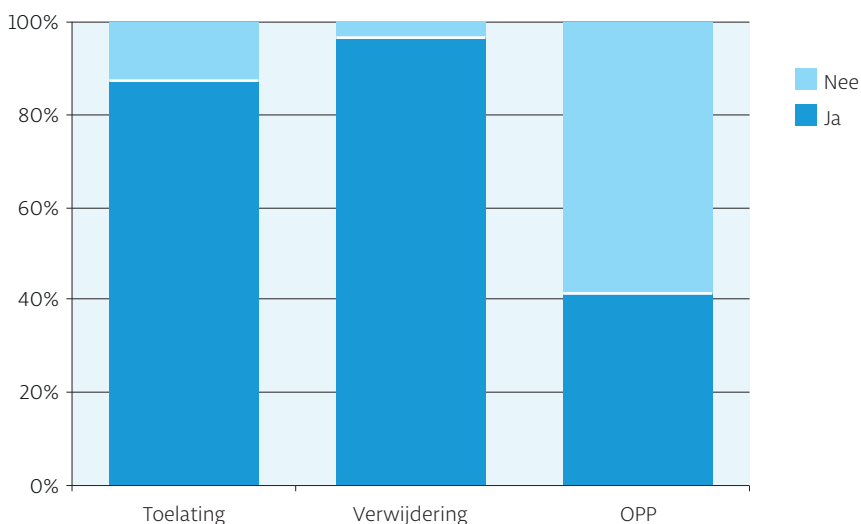
Het beeld dat is ontstaan op basis van de webenquête zien we ook in de interviews met ouders en scholen terug. Bij één van de tien geselecteerde uitspraken benoemden zowel de ouders als de school in het interview dat de aanbeveling was opgevolgd. Het betrof in deze casus een onterechte verwijdering van een leerling van een school. Uit de interviews blijkt echter ook dat men niet alleen van mening verschilt over de opvolging van het advies, maar ook over de vraag of er aanbevelingen zijn gedaan en over de aard ervan. Zo stelde de ouder in één van de casussen: *‘De aanbeveling was dat hij een mentor moest hebben. Dit stond niet heel duidelijk op papier.’* De vertegenwoordiger van de school zei in dezelfde casus: *‘De bestuurder van het samenwerkingsverband was aanwezig bij de zitting en hij had het idee dat er met een transitie-coach gewerkt kon worden. Hij vond de uitspraak trouwens wel bijzonder, omdat we al zo veel hadden gedaan.’*

Huidige onderwijssituatie van de leerling

In de webenquête is aan ouders en scholen gevraagd of de leerling op dit moment onderwijs volgt. In figuur 3.2 is de uitkomst gepresenteerd. Van de 59 leerlingen waar de vragenlijst over ingevuld is, volgen 48 leerlingen op dit moment onderwijs, waarvan drie op de school waar hij/zij in eerste instantie niet werd toegelaten en één op de school die hem/haar wilde verwijderen. Het grootste aandeel leerlingen (n=44, 92%) volgt echter onderwijs op een andere school of krijgt thuisonderwijs door een bevoegd docent. Daarnaast volgen 10 leerlingen geen onderwijs. Het grootste deel van hen (7 leerlingen) was betrokken bij een geschil over een OPP.

Figuur 3.2

Volgt de leerling op dit moment onderwijs? (n=59)

Rol van het samenwerkingsverband

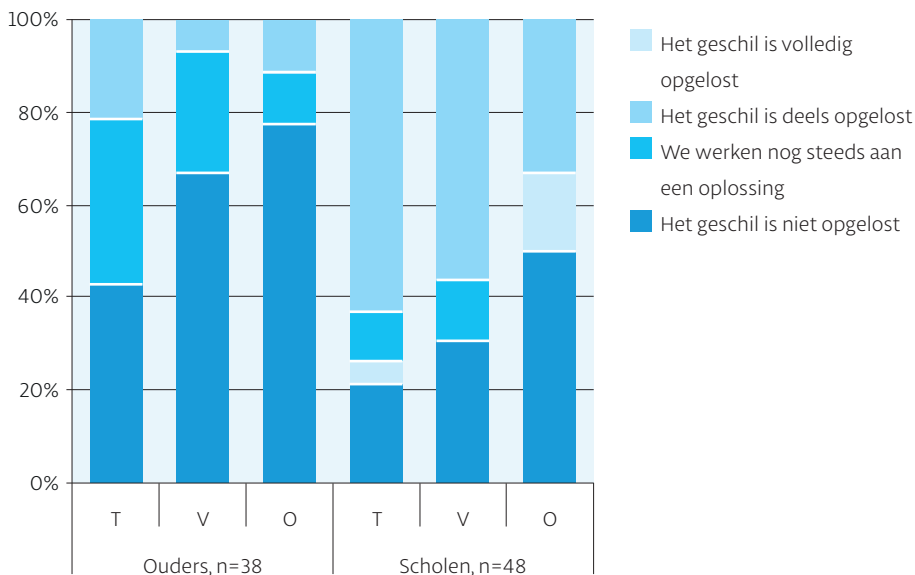
Ook bij de tien uitspraken waar we met ouders en school hebben gesproken, zien we dat leerlingen naar school gaan. Negen leerlingen volgden onderwijs, grotendeels op een andere school, en één leerling volgde geen onderwijs en zat thuis. In de interviews werd door zowel ouders als scholen aangegeven dat het samenwerkingsverband een (grote) rol heeft gespeeld bij het vinden van een andere onderwijsinstelling. Een vertegenwoordiger van een van de scholen zei hierover: *'Het samenwerkingsverband heeft enorm geholpen in deze situatie.'* Een andere vertegenwoordiger van een school merkte op: *'In samenspraak met het samenwerkingsverband heeft de leerling een plek gekregen bij een andere school. Ik spreek de directeur van het samenwerkingsverband relatief vaak en dan komt deze zaak altijd wel even aan de orde.'* Eén van de ouders vertelde: *'Iemand van het samenwerkingsverband heeft opgetreden als bemiddelaar en deze persoon heeft geholpen. Over het algemeen ben ik wel tevreden met samenwerkingsverband, maar ze probeerde ons wel heel snel naar speciaal onderwijs te sturen, terwijl wij nog geen diagnose van onze zoon hadden.'*

Ook door vertegenwoordigers van samenwerkingsverbanden zelf wordt opgemerkt dat zij een belangrijke rol voor zichzelf zien weggelegd in het zoeken van een andere school. Door een vertegenwoordiger van een samenwerkingsverband werd opgemerkt: *'Wij hebben ervoor gezorgd dat er in de geest van de uitspraak gehandeld werd. Samen met de school hebben we een zorgplicht dat het traject werd ingezet. Vervolgens is gebleken dat deze jongeman bij een andere schoolsoort beter op zijn plek zit. Hij zit nu op school voor voortgezet onderwijs.'* En een andere vertegenwoordiger zei hierover: *'Er was geen één reguliere school die hem kon opvangen. Toen heeft het samenwerkingsverband speciaal onderwijs geregeld. Daar zit hij nu nog steeds. De interventie was dat we hem hebben opgevangen.'*

Stand van zaken van het geschil

In de webenquête hebben we aan ouders en scholen gevraagd in welke mate het geschil volgens hen is opgelost. Over het algemeen vinden ouders vaker dan scholen dat het geschil niet is opgelost, zie figuur 3.3. Scholen menen vaker dat het geschil volledig is opgelost, of zeggen soms dat ze nog werken aan een oplossing. Voor de drie geschiltypen geldt dat geschillen over toelating vaker worden beoordeeld als 'opgelost' dan geschillen over verwijdering of OPP.

Figuur 3.3
Stand van zaken geschil⁶

T = toelating; V = verwijdering; O = ontwikkelingsperspectief

Voor de 24 zaken waarin zowel de ouder als de school de vragenlijst heeft ingevuld, is nagegaan of ouders en scholen het eens zijn over de mate waarin het geschil is opgelost. Bij acht casussen zijn ouders en school het erover eens dat het geschil volledig, deels of niet is opgelost. In zes casussen meent de school dat het geschil volledig is opgelost en vinden ouders dat het geschil niet is opgelost. In twee gevallen is het tegengestelde het geval. Bij de overige acht casussen vindt de school dat het geschil beter is opgelost dan dat ouders dat vinden. Dit geeft aan dat het in figuur 3.3 gepresenteerde verschil tussen ouders en scholen niet alleen te maken heeft met de uitspraak waar men bij betrokken is, maar ook stand houdt als het over dezelfde uitspraak gaat.

Wederom geldt overigens dat de mate waarin een partij in het gelijk is gesteld door de GPO, de perceptie beïnvloedt over de mate waarin het geschil is opgelost.

⁶ In uitspraken met meerdere geschiltypen, bijvoorbeeld toelating en OPP, zijn de antwoorden van de ouder-school in beide balken meegenomen.

Dit zien we ook bij de interviews terug. Zowel ouders als scholen beschouwen een geschil meer als opgelost, naarmate de partij zelf in het gelijk is gesteld. Slechts tweemaal vonden beide partijen dat een geschil volledig is opgelost. Het betrof twee casussen over een toelatingsbeslissing. Aanzienlijk vaker vonden beide partijen dat een geschil niet (volledig) is opgelost.

De verschillende opvattingen over of een geschil al dan niet is opgelost, hebben mogelijk ook te maken met de wijze waarop wordt aangekeken tegen een opgelost geschil. In twee casussen waarin vertegenwoordigers van scholen vinden dat het geschil is opgelost en ouders dat niet vinden, menen de vertegenwoordigers van scholen dat het geschil is opgelost wanneer de oplossing wordt beschouwd vanuit het perspectief van het kind. Het kind volgt namelijk onderwijs op een andere school en zit daar op zijn of haar plek, aldus de vertegenwoordigers van de betreffende scholen.

3.3 Doorwerking

Vijftien ouders en 31 scholen hebben in de webenquête aangegeven dat het geschil volledig of deels is opgelost. Als hun gevraagd wordt in hoeverre de uitspraak heeft bijgedragen aan het (verder) oplossen van het geschil, zeggen de meeste ouders (n=11, 73%) dat de uitspraak daar volledig of deels aan heeft bijgedragen, zie tabel 3.1. Een ouder merkt hierover op in de webenquête: *‘Wanneer de GPO zich niet had uitgesproken, was er een zeer onwerkbaar situatie ontstaan. Deze is hierdoor enigszins beslecht.’*

Scholen zijn iets minder positief: 20 scholen (65%) zeggen dat de uitspraak volledig of deels heeft bijgedragen aan het oplossen van het geschil. Een vertegenwoordiger van een school die meent dat de uitspraak volledig of deels heeft bijgedragen aan de oplossing van het geschil merkt hierover op in de webenquête: *‘Er is duidelijkheid gekomen over de rechtmatigheid van handelen van het schoolbestuur en het verwijderingsbesluit is in stand gebleven. Voor de leerling is een nieuwe school gevonden. Het besluit was inhoudelijk goed, de commissie vond dat er procedureel het e.e.a. aan schortte. De leerling is uiteindelijk via het samenwerkingsverband op een beter passende school terecht gekomen.’* En een andere vertegenwoordiger van een school schreef: *‘Na de uitspraak accepteerden ouders de verwijdering en de doorverwijzing naar de andere school.’*

Tabel 3.1**Hoe zou u de bijdrage van de uitspraak aan het (verder) oplossen van het geschil willen typeren?**

	Ouders		Scholen	
De uitspraak heeft hier volledig aan bijgedragen	8	53%	8	26%
De uitspraak heeft hier deels aan bijgedragen	3	20%	12	39%
De uitspraak heeft hier een klein beetje aan bijgedragen	2	13%	0	0%
De uitspraak heeft hier niet aan bijgedragen	1	7%	7	23%
De uitspraak heeft ons verder verwijderd van een oplossing	1	7%	2	6%
Weet ik niet	0	0%	1	3%
Geen mening	0	0%	1	3%
Totaal	15	100%	31	100%

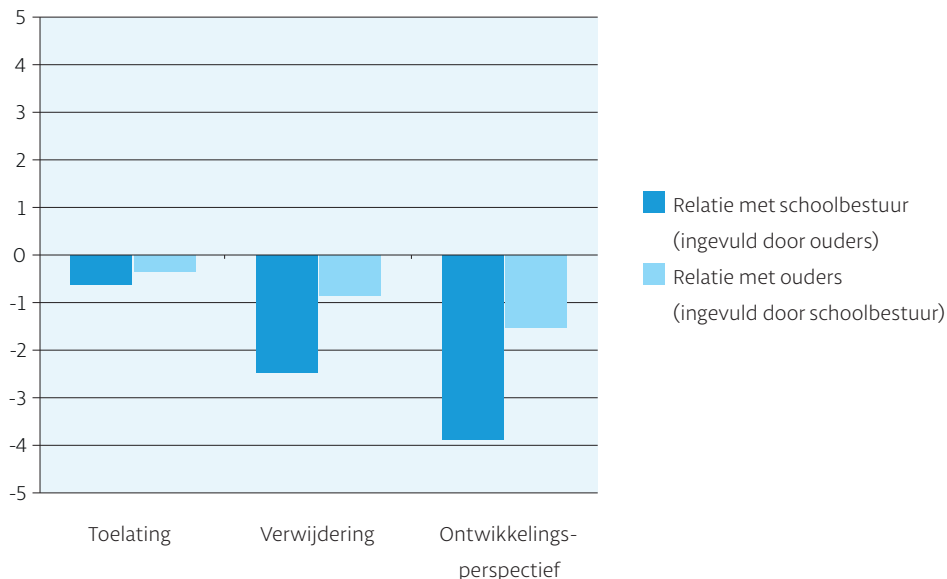
Relatie tussen ouders en school

In de webenquête is aan ouders en scholen gevraagd in welke mate de procedure en/of de uitspraak de relatie tussen henzelf en de andere partij verbeterd of verslechterd heeft. De resultaten hiervan zijn weergegeven in figuur 3.4.

Gemiddeld genomen geven ouders en scholen bij elk type geschil aan dat de relatie met de andere partij verslechterd is door de procedure en/of de uitspraak. Voor de verschillende typen geschillen geldt dat de relatie tussen beide partijen het minst verslechterd is voor toelatingsgeschillen en het meest voor OPP-geschillen. Een van de ouders merkte op in de webenquête: *'We hebben gemengde gevoelens als ouders. De school doet wel zijn best om dit allemaal neutraal op te pakken, maar het vertrouwen blijft beschadigd en het heeft heel veel energie gekost.'* Weer een andere ouder: *'De geschillencommissie vond ter zitting én in de uitspraak dat de directie op z'n minst in gesprek had kunnen gaan met ons als ouders. Ook na de zitting en uitspraak heb ik niks van hem gehoord.'* Ouders vinden dat de relatie meer verslechterd is dan dat scholen dat vinden (zie figuur 3.4), maar: *'Procederen betekent meestal een verslechtering van de relatie. In casu hebben de ouders procedureel gelijk gekregen, maar inhoudelijk is het besluit toch uitgevoerd.'* En een andere school schreef: *'De uitspraak heeft een verscherping van de verhoudingen betekend.'*

Figuur 3.4

Relatie tussen ouders en schoolbestuur, waarbij een negatief getal verslechtering betekent en een positief getal verbetering (n=81)

In een casus waarbij de ouder oordeelde dat de relatie tussen ouder en school beter was geworden als gevolg van de GPO-procedure en/of -uitspraak stond de toelating van een leerling centraal. In deze zaak kreeg de ouder gelijk en oordeelde de GPO dat de school de leerling niet had mogen weigeren. De leerling werd vervolgens toegelaten tot de school.

In een casus waarbij de ouder van mening was dat de relatie heel erg verslechterd was als gevolg van de procedure, vond de ouder dat de school er bewust naartoe aan het werken was om de leerling van school af te krijgen. Volgens de ouder wilde de school de aanbevelingen die waren gedaan door de GPO niet opvolgen. De school was van mening dat men de mogelijkheden niet had om de aanbevelingen op te volgen.

Aanraden GPO aan andere ouders

Een andere mogelijke indicator voor de mate van doorwerking is de vraag of ouders een andere ouder zouden adviseren om een verzoek bij de GPO in te dienen. Verondersteld kan worden dat ouders dat alleen doen wanneer zij tevreden zijn over hetgeen de procedure hun al dan niet heeft opgeleverd.

21 ouders (57%) zouden een andere ouder adviseren deze procedure aan te gaan. 11 ouders (30%) zouden dit niet doen, en 5 ouders staan hier neutraal tegenover. De mate waarin ouders een ander zouden adviseren een procedure te starten, hangt samen met de mate waarin het geschil door de GPO gegrond is verklaard, zie tabel 3.2.

Tabel 3.2
Relatie tussen uitspraak en aanraden om procedure te starten

Uitspraak	Ja	Nee	Neutraal
Gegrond	20	3	2
Ongegrond	1	7	2
Niet-ontvankelijk	0	1	1
Totaal	21	11	5

In de interviews hebben we bij ouders geïnformeerd naar de reden waarom zij andere ouders al dan niet zouden adviseren om een geschil voor te leggen bij de GPO. De ene helft van de geïnterviewde ouders vindt het belangrijk dat ouders aan het licht brengen wat misgaat in het onderwijs; de GPO biedt daarvoor een platform en is toegankelijker dan een gerechtelijke procedure. Ook wordt genoemd dat de GPO tegenwicht kan bieden aan scholen.

De andere helft van de geïnterviewde ouders is wat gematigder. Ze vinden het goed dat ouders ergens terecht kunnen met een geschil, maar hun eigen ervaring was minder positief omdat de GPO veelal niet kon voldoen aan hun verwachtingen. Zo gaf een ouder als voorbeeld dat hij graag een oordeel wilde over het handelen van het schoolbestuur, maar de GPO heeft zich in haar oordeel beperkt tot de vraag of de weigeringsbeslissing al dan niet mocht worden genomen: *'Achteraf gezien weet ik niet of ik op juiste plek zat. Ik wilde eigenlijk een oordeel over het gedrag van de school van de afgelopen twee jaar, maar bij de GPO ging het over de zakelijke vraag of de school mijn kind wel of niet mocht weigeren.'* Een andere ouder vertelde dat het prettig was dat zij in het gelijk gesteld zijn door de GPO en dat de procedure hen heeft gesterkt in het gevoel dat school niet goed heeft gehandeld. Een groot nadeel vindt deze ouder dat het advies niet bindend is en de betreffende school de uitspraak dan ook naast zich heeft neergelegd.

Wens om als school procedure te kunnen starten

Scholen hebben we een andere vraag voorgelegd, die een mogelijke indicator kan vormen voor de mate van doorwerking. Scholen kunnen op dit moment geen procedure starten bij de GPO, maar indien zij tevreden zijn over wat de procedure hun heeft gebracht, dan zullen zij wellicht de wens hebben om ook een procedure te kunnen starten bij de GPO.

Van de 46 scholen die de enquête hebben ingevuld, zouden 13 (28,3%) dit willen. Bij scholen lijkt er geen verband te zijn tussen de mate waarin zij dit willen en de mate waarin het geschil door de GPO gegrond is verklaard, waar dit verband bij ouders wel bestaat. Scholen die zelf een procedure willen starten, voeren hiertoe aan dat het in sommige geschillen waardevol kan zijn als een onafhankelijke partij een uitspraak doet. Daarbij kunnen scholen ook te maken krijgen met ouders die niet mee willen werken of, naar de mening van de school, niet handelen in het belang van het kind. Voorts zouden 14 scholen (30,4%) dit niet willen, en 19 scholen (42,3%) staan hier neutraal tegenover.

In de interviews is navraag gedaan bij scholen. De redenen voor het willen starten van een procedure bij de GPO komen overeen met die zijn genoemd in de webenquête. Eén vertegenwoordiger van een school plaatst als kanttekening dat de financiële middelen van scholen doorgaans verder reiken, waardoor zij in het voordeel zijn wat betreft juridische bijstandsverlening. Bij één vertegenwoordiger die geen behoefte had aan het aanhangig maken van een geschil speelde een doorslaggevende rol dat zij driemaal betrokken zijn geweest bij de GPO en dat in alle drie de zaken het verzoek van de ouders gegrond was verklaard. In dit kader werd door de vertegenwoordiger van de school opgemerkt: *'Wij zijn erg ongelukkig geweest met de uitkomsten van de GPO en teleurgesteld in wat de GPO voor ons heeft betekend.'*

4. Samenvatting, conclusie en discussie

4.1 Aanleiding en doelstelling onderzoek

Op 1 augustus 2014 is passend onderwijs in werking getreden. De wet voorziet in een Geschillencommissie passend onderwijs (GPO).

Ouders van leerlingen in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en het speciaal onderwijs kunnen hier vanaf 2014 terecht met een verzoek aan de GPO om een uitspraak te doen in geschillen over (weigering van) toelating van leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, verwijdering van een leerling en vast- en bijstelling van het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP). De GPO beoogt een binnengekomen verzoekschrift binnen tien weken volledig af te handelen. De uitspraak van de GPO bevat een oordeel over of het verzoek gegrond of ongegrond is. Van de 59 uitspraken die in de webenquête waren besloten, luidde in 39 uitspraken (66%) het oordeel gegrond.

De GPO en de Stichting Onderwijsgeschillen hebben weinig zicht op wat er in de praktijk na een uitspraak met het advies gebeurt. Het Expertisecentrum van de Stichting heeft daarom verzocht om een onderzoek naar de tevredenheid van betrokkenen over de procedure en de doorwerking van de uitspraken. Onder 'doorwerking' wordt verstaan: de effecten die optreden naar aanleiding van de uitspraak van de GPO.

De drie onderzoeksvragen die in het onderzoek beantwoord moesten worden, luiden als volgt:

1. Hoe hebben betrokkenen (de stadia van) de procedure en de uitspraak bij de GPO ervaren? Wat zouden zij anders willen zien?
2. Heeft de uitspraak ertoe geleid dat het geschil naar tevredenheid is opgelost? Indien dat niet het geval is, waarom niet, en wat zou er voor nodig zijn geweest om het geschil wel naar tevredenheid op te lossen?
3. In welk opzicht zou de procedure bij de GPO kunnen worden verbeterd, gezien de antwoorden op vragen 1 en 2?

Opzet van het onderzoek

Ter beantwoording van de onderzoeksvragen is gebruikgemaakt van vier verschillende methoden van onderzoek en bronnen, te weten:

1. Een voorstudie, bestaande uit een aantal gesprekken met personen die vanuit hun professie nauw betrokken zijn bij de GPO en een analyse van de 72 uitspraken van de GPO tot 1 september 2016.

2. Een webenquête onder ouders en scholen over onder meer de tevredenheid met de procedure, de uitspraak, de mate waarin het geschil al dan niet is opgelost en of de leerling (weer) onderwijs volgt. In totaal hebben 83 betrokkenen de webenquête ingevuld, waarvan 37 ouders en 46 scholen.
3. Verdieping van de resultaten aan de hand van bestudering van tien casussen. De casestudie bestond uit een telefonisch interview met een ouder en de school. Aanvullend is waar dat van toepassing was gesproken met het samenwerkingsverband.
4. Een slotbijeenkomst met stakeholders voor het bespreken van de conclusies van het onderzoek en het benoemen en beoordelen van verbeter suggesties voor de procedure van de GPO.

4.2 Deelvraag 1 en 2

Ervaring van betrokkenen met de procedure en uitspraak van de GPO (deelvraag 1)

Ouders en scholen zijn bevraagd over hun ervaring met en tevredenheid over de procedure en uitspraak van de GPO. Ouders en scholen oordelen positief over de verschillende aspecten van de procedure. Tussen ouders en scholen bestaan in het algemeen dan ook geen verschillen, met uitzondering van de mate van tevredenheid over de begrijpelijkheid van de tekst van de uitspraak en vooral over de rol van het schoolbestuur in de afhandeling. Ouders zijn over deze aspecten minder tevreden dan scholen.

De ontevredenheid over de rol van het schoolbestuur blijkt echter niet (alleen) betrekking te hebben op de ontevredenheid over de rol van het schoolbestuur in de afhandeling, maar op de relatie tussen de ouder en de (vertegenwoordiging van de) school. Ouders zijn minder tevreden over het kunnen inbrengen van het eigen standpunt en gevoelens, alsmede de rol van de commissie bij de zitting, en de begrijpelijkheid en de redelijkheid van de uitspraak als de GPO het verzoek ongegrond verklaart. Bij scholen zien we dezelfde samenhang tussen tevredenheid en het oordeel. Alleen is men daar ook ontevredener over de begrijpelijkheid van de stappen in de procedure als men in het ongelijk wordt gesteld.

Oplossing geschil naar tevredenheid als gevolg van de uitspraak (deelvraag 2)

Zowel iets meer dan de helft van de ouders als iets meer dan de helft van de scholen is het volledig of grotendeels eens met de uitspraak van de GPO.

De mate waarin ouders en scholen het eens zijn met de uitspraak (gegrond of ongegrond) is eveneens grotendeels afhankelijk van of de ouder in het gelijk wordt gesteld of niet. Als het verzoek van ouders gegrond wordt verklaard, dan zijn zij het eens met de uitspraak en scholen oneens en vice versa.

Over de aanbevelingen die in de uitspraak zijn geformuleerd, zijn ouders redelijk

tevreden en scholen matig. Ouders zijn tevredener over de aanbevelingen wanneer deze door de school zijn opgevolgd.

Over de opvolging van de aanbevelingen door het schoolbestuur verschillen ouders en scholen van mening. Scholen zijn vaak van mening dat deze volledig of grotendeels zijn opgevolgd, waar ouders in meerderheid aangeven dat de aanbevelingen niet zijn opgevolgd. Uit de casestudie blijkt verder dat ook over de vraag of er aanbevelingen zijn gedaan en over de aard ervan, ouders en scholen van mening verschillen.

Ook over de mate waarin het geschil is opgelost, verschillen ouders en scholen van mening. Over het algemeen vinden ouders vaker dan scholen dat het geschil niet is opgelost. Voor de drie geschiltypen geldt dat geschillen over toelating vaker worden beoordeeld als 'opgelost' dan geschillen over verwijdering of OPP. Daarbij zijn ouders iets positiever over de bijdrage van de uitspraak van de GPO aan het oplossen van het geschil dan scholen dat zijn.

Wederom geldt dat de mate waarin een partij in het gelijk is gesteld door de GPO, de perceptie beïnvloedt over de mate waarin het geschil is opgelost.

De verschillende opvattingen over of een geschil al dan niet is opgelost, hangen mogelijk ook samen met de wijze waarop wordt aangekeken tegen een opgelost geschil. Waar scholen menen dat het geschil ook is opgelost als het kind een passende plek op een andere school heeft gevonden, behoeft het geschil tussen de ouder en de betreffende school, waar het kind bijvoorbeeld niet is toegelaten of verwijderd, naar de mening van de ouder niet te zijn opgelost.

Het merendeel van de leerlingen dat betrokken is of was bij een geschil volgt op dit moment onderwijs, maar het grootste aandeel volgt onderwijs op een andere school dan de school waar het geschil plaatsvond. Uit diverse interviews blijkt dat het samenwerkingswerkingsverband een rol heeft gespeeld bij het zoeken naar een andere school.

In het algemeen geven ouders en scholen bij elk type geschil aan dat de relatie met de andere partij door de procedure en/of de uitspraak verslechterd is. Voor de verschillende typen geschillen geldt dat de relatie tussen beide partijen het minst verslechterd is voor toelatingsgeschillen en het meest voor OPP-geschillen. Daarnaast vormen zowel de mate waarin ouders een andere ouder zouden adviseren om een verzoek bij de GPO in te dienen, alsmede de mogelijkheid voor scholen om een procedure aanhangig te maken bij de GPO, indicatoren voor de doorwerking van de GPO. Een kleine meerderheid van de ouders zou een andere ouder adviseren een procedure te starten bij de GPO. Dit hangt samen met de mate waarin het geschil

door de GPO gegrond is verklaard. Een klein deel van de scholen wil de mogelijkheid hebben om een procedure te starten bij de GPO. Bij scholen lijkt er geen verband te zijn tussen de mate waarin zij dit willen en de uitspraak van de GPO, waar dit verband bij ouders wel bestaat.

4.3 Deelvraag 3 en discussie

Hiervoor zijn deelvraag 1 en 2 beantwoord. Er is tot slot ook een derde deelvraag, te weten de vraag naar mogelijkheden voor verbetering van de procedure van de GPO. Deze derde deelvraag wordt in deze discussieparagraaf beantwoord. Daarbij komt niet alleen onze eigen visie aan de hand van de conclusies aan de orde, maar hierbij betrekken we tevens het perspectief op de onderzoeksresultaten van de deelnemers aan de slotbijeenkomst (zie bijlage 3 voor een overzicht van de deelnemers en overzicht van reactie op de stellingen).

Uit het voorgaande blijkt dat de ervaring van ouders en scholen met de procedure en de uitspraak van de GPO grotendeels samenhangt met de uitspraak van de GPO. Ouders en scholen zijn tevredener over de procedure en de uitspraak als de ouder in het gelijk respectievelijk ongelijk is gesteld. Deze conclusie werpt aan het begin van deze discussie wel de vraag op of en welke verbeteringsuggesties mogelijk zijn, wanneer de uitspraak zo bepalend lijkt te zijn voor de ervaring van ouders en scholen met de GPO.

Discrepantie tussen bevoegdheid van GPO om geschil in volle omvang te toetsen en beleving van ouders en scholen met beperkte toets door GPO

Aan het indienen van een verzoek door ouders bij de GPO is vaak al een hele geschiedenis vooraf gegaan. Een periode waarin de relatie tussen ouders en school dermate bekoeld is en geëscaleerd, alvorens zij daadwerkelijk een procedure starten bij de GPO. De GPO richt zich bij de behandeling van het geschil op de vraag of het besluit inhoudelijk voldoende deugdelijk is en of het – procedureel – op de juiste manier tot stand is gekomen. Aspecten die samenhangen met passend onderwijs beoordeelt zij in volle omvang.

Deze toetsing leidt uiteindelijk tot een beoordeling door de GPO van de redelijkheid van het besluit. Deze wijze van toetsing komt echter niet overeen met de beleving van scholen en ouders. Ouders en scholen vinden dat de toets van de GPO gericht is op procedurele aspecten. Het gaat ouders veelal niet (alleen) om de wijze waarop de besluitvorming van de GPO tot stand is gekomen, maar juist (ook) om de vraag of de school het goede besluit heeft genomen. Daarnaast hebben ouders zich vaak zo onmachtig gevoeld richting scholen dat ze bij de GPO op zoek zijn naar een stukje

(h)erkenning. Ook scholen menen dat de GPO meer aandacht mag besteden aan de situatie en context waarin het besluit is genomen. Hoewel de GPO bevoegd is het geschil in volle omvang te toetsen, wordt door ouders en scholen in de praktijk dus veelal een beperkte toets ervaren. Dit aspect heeft betrekking op verwachtingsmanagement door de GPO naar ouders en scholen toe. In foldermateriaal worden de rol en de positie van de GPO uitgelegd, maar in de slotbijeenkomst met stakeholders is geopperd om deze rol in de uitnodigingsbrief nader te concretiseren voor het aanhangige geschil. Daarbij zouden samenwerkingsverbanden ook een rol kunnen spelen in het geven van voorlichting over de (on)mogelijkheden van de GPO.

Aanbevelingen van de commissie worden niet altijd herkend en/of opgepakt

Over de opvolging van aanbevelingen verschillen ouders en scholen van mening, maar opvallender is dat aanbevelingen door betrokkenen niet altijd als zodanig worden herkend of geïnterpreteerd. Dit betekent dat de GPO haar aanbevelingen explicieter moet verwoorden in haar uitspraak, maar ook duidelijker, minder abstract, moet formuleren.

Doorwerking GPO vanuit perspectief van ouders en scholen lijkt beperkt

Het doel van de GPO is dat een geschil tussen ouder(s) en school wordt opgelost. Ouders (40%) en school (77%) verschillen erover van mening dat het geschil (deels) is opgelost. Daar waar het geschil (deels) is opgelost volgens de ouders of school, heeft de uitspraak van de GPO daaraan overigens wel bijgedragen. Uit het onderzoek blijkt ook dat de geschilbeslechting er niet toe heeft geleid dat ouder en school (weer) een goede verstandhouding met elkaar hebben. Bovendien menen zowel ouders als scholen dat de relatie ten gevolge van de procedure en/of de uitspraak tussen hen beiden (verder) is verslechterd. Deze bevinding lijkt te wijzen op een beperkte doorwerking van de GPO. Daarbij volgt het overgrote deel van de leerlingen dat betrokken is of was onderwijs, maar wel op een andere school dan waar het geschil plaatsvond.

De vraag is echter in hoeverre de GPO in deze relatie kan of zou moeten interveniëren? Zoals gesteld is deze nogal eens verstoord en is het conflict zo hoog opgelopen, dat ouders, veelal met hulp van een samenwerkingsverband, al op zoek zijn naar een andere passende school voor het kind. Het kwaad is zagezegd dan al geschied en er is geen goede basis (meer) om het kind onderwijs te laten volgen op de school waar het geschil plaatsvond.

Dit pleit ervoor om de voorwaarden om naar de GPO te kunnen stappen minder streng te maken, opdat in een eerder stadium, niet wanneer ouders echt geen andere uitweg meer zien, door ouders een geschil kan worden voorgelegd aan de GPO. Het

eerder in positie brengen van de GPO wordt nu namelijk onder meer begrensd door de wettelijke voorwaarde dat een ouder pas ontvankelijk wordt verklaard wanneer het schoolbestuur een (materieel) besluit heeft genomen ten aanzien van een drietal specifieke besluiten, te weten (weigering van) toelating van leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, verwijdering van een leerling en vast- en bijstelling van het ontwikkelingsperspectiefplan.

Meer preventieve werking en beter positioneren samenwerkingsverband

Veel beter is natuurlijk om escalatie van het geschil te voorkomen alsook de weg naar de GPO. In de slotbijeenkomst met stakeholders is meermaals genoemd dat samenwerkingsverbanden een belangrijke rol kunnen vervullen als bemiddelaar. Door de betrokkenheid van samenwerkingsverbanden kan de dynamiek, waarin ouders en scholen vaak al geruime tijd lijnrecht tegenover elkaar staan, worden doorbroken. Dit onderschrijft het belang om samenwerkingsverbanden in een vroeg stadium actief te betrekken bij een geschil tussen een ouder en een school.

In deze studie is de doorwerking onderzocht vanuit het perspectief van ouders en scholen in relatie tot hun betrokkenheid bij het geschil. De functionele doorwerking is echter casusoverstijgend, zo bleek ook uit de slotbijeenkomst met stakeholders. De uitspraken van de GPO worden namelijk ook door scholen en samenwerkingsverbanden benut voor de interpretatie van regelgeving en het doorvoeren van aanpassingen in het beleid. Ook de Inspectie van het Onderwijs beschouwt de uitspraken van de commissie als leidend voor de verdere oplossing van geschillen. De doorwerking is in deze dan preventief van aard; ter voorkoming van mogelijke geschillen in de toekomst.

Bijlage 1 - Internetvragenlijst

Vragenlijst QuickScan⁷

Op verzoek van Stichting Onderwijsgeschillen doet Regioplan onderzoek naar de Geschillencommissie passend onderwijs. U bent onlangs betrokken geweest bij een geschil dat is ingediend bij de Geschillencommissie. We willen graag weten wat uw ervaring is met de procedure van de Geschillencommissie, of u tevreden bent met de uitspraak en of het geschil is opgelost.

Wij hopen dat u aan het onderzoek mee wilt werken. Het delen van uw ervaring is van groot belang om de procedure en de dagelijkse praktijk in scholen te verbeteren en vergelijkbare geschillen in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen. U bent ongeveer 10 minuten bezig met het invullen van de vragenlijst.

De gegevens die de onderzoekers van u ontvangen in het kader van het onderzoek worden anoniem verwerkt en worden als zodanig niet gedeeld met derden. Mocht u tijdens het invullen van de vragenlijst of daarna vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met Willemijn Smit, onderzoeker Regioplan (willemijn.smit@regioplan.nl) Alvast hartelijk bedankt voor het invullen van de vragenlijst! Klik hieronder op 'verder' om naar de vragen te gaan.

A. Achtergrond

Indien niet in bestand bekend

1. Was u ouder/verzorger (verzoeker) of school/schoolbestuur (verweerder) in de procedure?

- Verzoeker
- Verweerder
- Anders, namelijk

2. Om welke onderwijssector ging het?

- Basisonderwijs
- Voortgezet onderwijs
- Speciaal basisonderwijs
- Speciaal onderwijs
- Voortgezet speciaal onderwijs
- Anders, namelijk

⁷ Aangepast concept 6 september 2016.

3. Op welk van onderstaande punt(en) had het geschil betrekking?

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- (Weigering van) toelating van de leerling
- Verwijdering van de leerling
- Vast- en/of bijstelling van het ontwikkelingsperspectief van de leerling
- Anders, namelijk

B. Procedure

Hieronder kunt u aangeven in welke mate u tevreden bent over verschillende aspecten van de procedure door een cijfer van 1 tot en met 10 te noteren, waarbij 1 niet tevreden is en 10 maximaal tevreden.

4.

	Cijfer	Geen mening	Niet van toepassing
De snelheid van de afhandeling (beantwoorden e-mails, etc.)	-----	☐	☐
Het kunnen inbrengen van uw standpunt	-----	☐	☐
Het kunnen inbrengen van uw gevoelens	-----	☐	☐
De begrijpelijkheid van de stappen in de procedure	-----	☐	☐
De rol van het schoolbestuur in de afhandeling	-----	☐	☐
De rol van de commissie bij de zitting	-----	☐	☐
De tijd die de gehele procedure in beslag nam	-----	☐	☐
De begrijpelijkheid van de tekst van de uitspraak	-----	☐	☐
De redelijkheid van de uitspraak	-----	☐	☐

Indien verzoeker

5. Zou u een ander adviseren deze procedure aan te gaan?

- Ja
- Nee
- Neutraal

Indien verweerder

6. Zou u ook de mogelijkheid willen hebben om een geschil aanhangig te maken bij de commissie?

- Ja, omdat
- Nee
- Neutraal

7. Heeft u suggesties om de procedure te verbeteren?

- Ja, namelijk
- Nee

C. Tevredenheid over de uitspraak/ aanbevelingen van de commissie

8. Hoe luidde de uitspraak van de commissie?

- Volledig gegrond
- Deels gegrond
- Ongegrond

9. In welke mate bent u het eens met de uitspraak?

- Volledig
- Grotendeels
- Een klein beetje
- Niet
- Weet ik niet
- Geen mening

Indien uitspraak gegrond luidt

10. Heeft de commissie in de uitspraak aanbevelingen geformuleerd voor het schoolbestuur?

- Ja
- Nee
- Weet ik niet

Indien ja

11. Hoe tevreden bent u over deze aanbevelingen? Geef uw mate van tevredenheid aan door een cijfer van 1 tot en met 10 te noteren, waarbij 1 niet tevreden is en 10 maximaal tevreden.

12. In hoeverre zijn de aanbevelingen door het schoolbestuur opgevolgd?

- Volledig
- Grotendeels
- Een klein beetje
- Niet
- Weet ik niet
- Geen mening

Mits de aanbevelingen volledig/grotendeels zijn opgevolgd

13. Hoe tevreden bent u over de opvolging de aanbevelingen door het schoolbestuur? Geef uw mate van tevredenheid aan door een cijfer van 1 tot en met 10 te noteren, waarbij 1 niet tevreden is en 10 maximaal tevreden. _____

14. Kunt u bovenstaand antwoord kort toelichten?

D. Huidige stand van zaken geschil

15. Volgt de leerling op dit moment onderwijs?

- Ja, op de school met het geschil over het ontwikkelingsperspectief
- Ja, op de school die hem/haar wilde verwijderen (*alleen indien verwijderingsbeslissing*)
- Ja, op de school of waar hij/zij in eerste instantie niet werd toegelaten (*alleen indien toelatingsbeslissing*)
- Ja, op een andere school
- Nee
- Anders, namelijk _____

16. Welke van onderstaande uitspraken geeft de huidige stand van zaken van het geschil het beste weer?

- Het geschil is volledig opgelost
- Het geschil is deels opgelost
- We werken nog steeds aan een oplossing
- Het geschil is niet opgelost

17. Hoe zou u de bijdrage van de uitspraak aan het (verder) oplossen van het geschil willen typeren?

- De uitspraak heeft hier volledig aan bijgedragen
- De uitspraak heeft hier deels aan bijgedragen
- De uitspraak heeft hier een klein beetje aan bijgedragen
- De uitspraak heeft hier niet aan bijgedragen
- De uitspraak heeft ons verder verwijderd van een oplossing
- Weet ik niet
- Geen mening

Kunt u bovenstaand antwoord kort toelichten?

Mits verzoeker

19. In welke mate is door de procedure en/of de uitspraak de relatie tussen u en het schoolbestuur verbeterd of verslechterd. Geef de mate waarin de relatie is verbeterd of verslechterd aan door een cijfer van 1 tot en met 10 te noteren, waarbij 1 heel erg verslechterd is, 5 geen verslechtering/verbetering en 10 heel erg verbeterd.

20. Kunt u bovenstaand antwoord kort toelichten?

Mits verweerder

21. In welke mate is door de procedure en/of de uitspraak de relatie tussen u en de ouder(s) verbeterd of verslechterd. Geef de mate waarin de relatie is verbeterd of verslechterd aan door een cijfer van 1 tot en met 10 te noteren, waarbij 1 heel erg verslechterd is, 5 geen verslechtering/verbetering en 10 heel erg verbeterd.

22. Kunt u bovenstaand antwoord kort toelichten?

E. Afronding

23. Met een aantal ouders en schoolbesturen willen wij graag nog telefonisch interviews houden. Bent u eventueel bereid om hieraan mee te werken?

- Ja, en ik ben bereikbaar via [telefoonnummer] en [e-mailadres]
 Nee

Mits verzoeker

24. Als u daarmee akkoord gaat willen wij uw antwoorden graag koppelen aan de uitspraak van de commissie. Die koppeling maakt het mogelijk om beter zicht te krijgen op de werking van de commissie. De koppeling geschiedt uiteraard volledig anoniem, is niet in te zien door de commissie en er worden geen uitspraken gedaan over individuele zaken. Gaat u hiermee akkoord?

- Ja, ik ga akkoord met koppeling
 Nee, ik ga niet akkoord met koppeling

U bent nu bij de laatste vraag van deze vragenlijst gekomen.

Wilt u tot slot nog iets kwijt dat niet aan bod is gekomen in de vragenlijst?

- Ja, namelijk -----
 Nee

Bijlage 2 - Frequentietabellen

Achtergrondvariabelen

Respons

Groep	Aantal	%
Ouders (verzoekers)	37	44,6
Scholen (verweerders)	46	55,4
Totaal	83	100

Deelnemende dossiers	Aantal dossiers	%
Vragenlijst door verzoekers EN verweerders ingevuld	24	41
Vragenlijst alleen door verzoekers ingevuld	13	22
Vragenlijst alleen door verweerders ingevuld	22	37
Totaal	59	100

Uitspraak geschil

Uitspraak	Aantal	%
Gegronnd	39	66%
Ongegrond	17	29%
Niet-ontvankelijk	3	5%
Totaal	59	100%

Soort geschil

Geschil	Aantal	%
Toelating	22	37%
Verwijdering	25	42%
Ontwikkelingsperspectief (OPP)	10	17%
Toelating + OPP	1	2%
Verwijdering + OPP	1	2%
Totaal	59	100%

Onderwijssector

Onderwijssector	Aantal	%
Basisonderwijs	20	34%
Voortgezet onderwijs	34	58%
Voortgezet speciaal onderwijs	5	9%
Totaal	59	100%

Enquêteresultaten ouders (n=37)

Hieronder kunt u aangeven in welke mate u tevreden bent over verschillende aspecten van de procedure door een cijfer van 1 tot en met 10 te noteren, waarbij 1 niet tevreden is en 10 maximaal tevreden.

	N	Gemiddelde	SD
A1 De snelheid van de afhandeling (beantwoorden e-mails, etc.)	33	7,00	1,85
B1 Het kunnen inbrengen van uw standpunt	37	6,78	2,12
C1 Het kunnen inbrengen van uw gevoelens	35	6,14	2,48
D1 De begrijpelijkheid van de stappen in de procedure	37	6,70	2,36
E1 De rol van het schoolbestuur in de afhandeling	33	2,82	2,11
F1 De rol van de commissie bij de zitting	36	6,28	2,50
G1 De tijd die de gehele procedure in beslag nam	37	6,00	2,52
H1 De begrijpelijkheid van de tekst van de uitspraak	37	6,11	2,85
I1 De redelijkheid van de uitspraak	36	5,53	3,19

Zou u een ander adviseren deze procedure aan te gaan?

	Frequentie	%
1 Ja	21	56,8
2 Nee	11	29,7
3 Neutraal	5	13,5
Totaal	37	100

Heeft u suggesties om de procedure te verbeteren?

	Frequentie	%
1 Ja	29	78,4
2 Nee	8	21,6
Totaal	37	100

In welke mate bent u het eens met de uitspraak?

	Frequentie	%
1 Volledig	13	35,1
2 Grotendeels	7	18,9
3 Een klein beetje	6	16,2
4 Niet	11	29,7
Totaal	37	100

Heeft de commissie in de uitspraak aanbevelingen geformuleerd voor het schoolbestuur?

	Frequentie	%
1 Ja	20	80
3 Weet ik niet	5	20
Totaal	25	100

Hoe tevreden bent u over deze aanbevelingen?

N	Minimum	Maximum	Gemiddelde	SD
20	2	10	6,85	2,183

In hoeverre zijn de aanbevelingen door het schoolbestuur opgevolgd?

	Frequentie	%
1 Volledig	2	10
2 Grotendeels	2	10
3 Een klein beetje	4	20
4 Niet	12	60
Totaal	20	100

Hoe tevreden bent u over de opvolging de aanbevelingen door het schoolbestuur?

N	Minimum	Maximum	Gemiddelde	SD
8	2	10	6	2,726

Volgt de leerling op dit moment onderwijs?

	Frequentie	%
2 Ja, op de school die hem/haar wilde verwijderen	1	2,7
3 Ja, op de school waar hij/zij in eerste instantie niet werd toegelaten	3	8,1
4 Ja, op een andere school	20	54,1
5 Nee	6	16,2
6 Anders	7	18,9
Totaal	37	100

Welke van onderstaande uitspraken geeft de huidige stand van zaken van het geschil het beste weer?

	Frequentie	%
1 Het geschil is volledig opgelost	5	13,5
2 Het geschil is deels opgelost	10	27,0
4 Het geschil is niet opgelost	22	59,5
Totaal	37	100

Hoe zou u de bijdrage van de uitspraak aan het (verder) oplossen van het geschil willen typeren?

	Frequentie	%
1 De uitspraak heeft hier volledig aan bijgedragen	8	53
2 De uitspraak heeft hier deels aan bijgedragen	3	20
3 De uitspraak heeft hier een klein beetje aan bijgedragen	2	13
4 De uitspraak heeft hier niet aan bijgedragen	1	7
5 De uitspraak heeft ons verder verwijderd van een oplossing	1	7
Totaal	15	100

In welke mate is door de procedure en/of de uitspraak de relatie tussen u en het schoolbestuur verbeterd of verslechterd? Geef de mate waarin de relatie is verbeterd of verslechterd aan door een cijfer van 1 tot en met 10 te noteren, waarbij 1 heel erg verslechterd is, 5 geen verslechtering/verbetering en 10 heel erg verbeterd.

N	Minimum	Maximum	Gemiddelde	SD
37	1	9	2,95	2,26

Wilt u tot slot nog iets kwijt dat niet aan bod is gekomen in de vragenlijst?

	Frequentie	%
1 Ja	27	73
2 Nee	10	27
Totaal	37	100

Enquêteresultaten scholen (n=46)

Hieronder kunt u aangeven in welke mate u tevreden bent over verschillende aspecten van de procedure door een cijfer van 1 tot en met 10 te noteren, waarbij 1 niet tevreden is en 10 maximaal tevreden.

Hoe tevreden bent u over... (schaal 1-10)	N	Gemiddelde	SD
A1 De snelheid van de afhandeling (beantwoorden e-mails, etc.)	44	7,48	1,44
B1 Het kunnen inbrengen van uw standpunt	46	7,13	1,73
C1 Het kunnen inbrengen van uw gevoelens	33	6,55	1,97
D1 De begrijpelijkheid van de stappen in de procedure	46	7,52	1,49
E1 De rol van het schoolbestuur in de afhandeling	35	7,60	1,65
F1 De rol van de commissie bij de zitting	44	6,50	2,06
G1 De tijd die de gehele procedure in beslag nam	46	6,11	1,90
H1 De begrijpelijkheid van de tekst van de uitspraak	46	7,20	1,56
I1 De redelijkheid van de uitspraak	46	6,50	2,55

Zou u ook de mogelijkheid willen hebben om een geschil aanhangig te maken bij de commissie?

	Frequentie	%
1 Ja	13	28,3
2 Nee	14	30,4
3 Neutraal	19	41,3
Totaal	46	100

Heeft u suggesties om de procedure te verbeteren?

	Frequentie	%
1 Ja	20	43,5
2 Nee	26	56,5
Totaal	46	100

In welke mate bent u het eens met de uitspraak?

	Frequentie	%
1 Volledig	23	50
2 Grotendeels	2	4,3
3 Een klein beetje	3	6,5
4 Niet	18	39,1
Totaal	46	100

Heeft de commissie in de uitspraak aanbevelingen geformuleerd voor het schoolbestuur?

	Frequentie	%
1 Ja	18	67
2 Nee	9	33
Totaal	27	100

Hoe tevreden bent u over deze aanbevelingen? Geef uw mate van tevredenheid aan door een cijfer van 1 tot en met 10 te noteren, waarbij 1 niet tevreden is en 10 maximaal tevreden.

N	Minimum	Maximum	Gemiddelde	SD
18	1	9	5,61	2,404

In hoeverre zijn de aanbevelingen door het schoolbestuur opgevolgd?

	Frequentie	%
1 Volledig	11	61,1
2 Grotendeels	4	22,2
4 Niet	3	16,7
Totaal	18	100

Volgt de leerling op dit moment onderwijs?

	Frequentie	%
3 Ja, op de school waar hij/zij in eerste instantie niet werd toegelaten	1	2,2
4 Ja, op een andere school	28	60,9
5 Nee	5	10,9
6 Anders	12	26,1
Totaal	46	100

Welke van onderstaande uitspraken geeft de huidige stand van zaken van het geschil het beste weer?

	Frequentie	%
1 Het geschil is volledig opgelost	26	56,5
2 Het geschil is deels opgelost	5	10,9
3 We werken nog steeds aan een oplossing	2	4,3
4 Het geschil is niet opgelost	13	28,3
Totaal	46	100

Hoe zou u de bijdrage van de uitspraak aan het (verder) oplossen van het geschil willen typeren?

	Frequentie	%
1 De uitspraak heeft hier volledig aan bijgedragen	8	26
2 De uitspraak heeft hier deels aan bijgedragen	12	39
4 De uitspraak heeft hier niet aan bijgedragen	7	23
5 De uitspraak heeft ons verder verwijderd van een oplossing	2	6
6 Weet ik niet	1	3
7 Geen mening	1	3
Totaal	31	100

In welke mate is door de procedure en/of de uitspraak de relatie tussen u en de ouder(s) verbeterd of verslechterd? Geef de mate waarin de relatie is verbeterd of verslechterd aan door een cijfer van 1 tot en met 10 te noteren, waarbij 1 heel erg verslechterd is, 5 geen verslechtering/verbetering en 10 heel erg verbeterd.

N	Minimum	Maximum	Gemiddelde	SD
44	1	7	4,27	1,633

Wilt u tot slot nog iets kwijt dat niet aan bod is gekomen in de vragenlijst?

	Frequentie	%
1 Ja	9	19,6
2 Nee	36	78,3
Totaal	45	97,8

Bijlage 3

Overzicht deelnemers slotbijeenkomst en uitslag per stelling

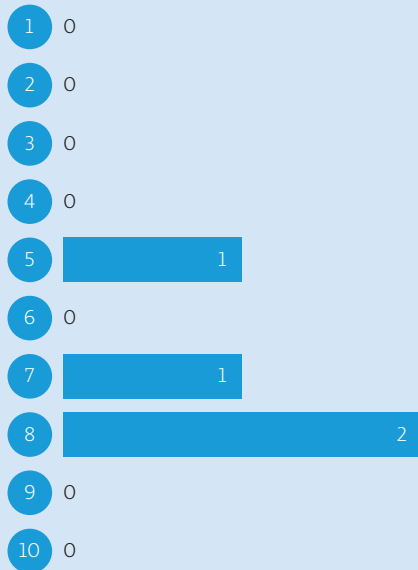
Deelnemer	Organisatie	Functie
mw. I. Bierkens	Tilburg University	docent
dhr. A. Boelen	PO-Raad en Stichting Ondersteuning Ouders en Scholen (SOSO)	adviseur PO-Raad en LECSO en bestuurslid SOSO
mw. P. van Eck	Oberon	onderzoeker/adviseur/ projectleider
mw. A. Jeurissen	Samenwerkingsverband Sterk VO	directeur
mw. G. Ledoux	Kohnstamm Instituut	wetenschappelijk directeur/senior onderzoeker
mw. M. van Leeuwens	SWV Helmond-Peelland VO	directeur
mw. H. Mertens	Onderwijsgeschillen	directeur/bestuurder
dhr. S. Schellens	Onderwijsgeschillen	coördinator commissies passend onderwijs
mw. A. Trokasti	Onderwijsconsulenten	directeur
dhr. M. Weghorst	Ouders & Onderwijs	thema adviseur passend onderwijs
dhr. P. Zoontjes	Tilburg University	hoogleraar onderwijsrecht

Resultaten sessie

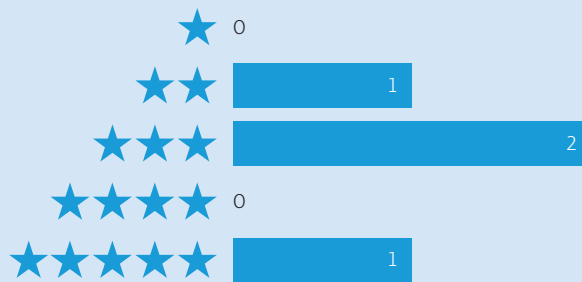
Beoordeel de doorwerking van de GPO met een cijfer van 1 tot 10?

(1 antwoord per persoon) 1=nooit, 5=heel vaak

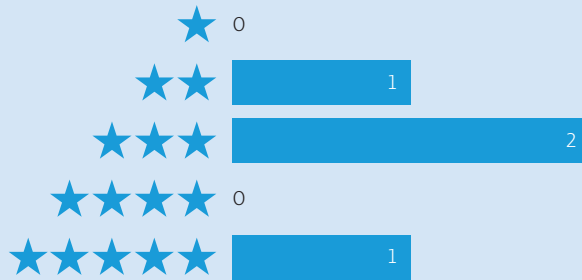

In welke mate wordt de meerwaarde van de GPO door onderstaande verbeter-suggesties versterkt?

Stelling: Eerder betrekken van het samenwerkingsverband.

Stelling: Meer verwachtingsmanagement naar partijen over mogelijkheden GPO.

Stelling: Nagaan in hoeverre de aanbevelingen zijn opgevolgd.

Overige verbeteringsuggesties

- Publiceer op een toegankelijke, laagdrempelige manier de geschillen, adviezen en aanbevelingen tot nut en vermaak van eenieder;
- Vraag indieners om hun ervaring openbaar te delen, of laat dat doen door een externe partij;
- Films/ een zitting om te bekijken?

Colofon

Eerder uitgegeven in deze reeks:

1. Handreikingen voor functiewaardering in het Primair- en Voortgezet onderwijs.
Een overzicht van relevante uitspraken en adviezen, februari 2010
2. 'Een geschil is geen ruzie' – onderzoek naar de doorwerking van medezeggenschaps-
geschillen in primair- en voortgezet onderwijs, juni 2010
3. De Commissie van Beroep in het onderwijs: Snel en rechtvaardig, mei 2011,
ISBN 978-90-817231-1-4
4. Doeltreffender en meer effect. Bijdrage evaluatie WMS, augustus 2011,
ISBN 978-90817231-0-7
5. Klagen kan verbeteren. Onderzoek naar de doorwerking van adviezen van de
Landelijke Klachtencommissie Onderwijs, oktober 2011, ISBN 978-90-817231-2-1
6. De rechtsbescherming van werknemers in het bijzonder onderwijs:
Toekomst Commissies van Beroep, juni 2012, ISBN 978-90-817231-3-8
7. Zakboek medezeggenschap WMS, augustus 2013, 4e druk (herdruk), januari 2014,
5e druk, september 2014, bewerkte 6e druk, november 2015 7e druk, herziene 7e druk,
oktober 2016, ISBN 978-90-824526-2-8
8. De Wet medezeggenschap op scholen toegelicht, oktober 2013, 2e herziene druk,
september 2015, 3e herziene druk, oktober 2016, ISBN 978-90-824256-3-5
9. Verbetering van de positie van de Commissies van Beroep, maart 2014,
ISBN 978-90-817231-7-6
10. Mediation in het onderwijs. Evaluatierapport van de pilot mediation bij klachten en
medezeggenschaps geschillen bij Onderwijsgeschillen, november 2014,
ISBN 978-90-817231-9-0
11. Advies medezeggenschap in integrale kindcentra, juni 2017, ISBN 978-90-824256-4-2

Uitgave nr. 12 van Expertisecentrum Onderwijsgeschillen, Utrecht. 1e druk, september 2017.

Auteurs: Willemijn Smit, Jos Lubberman e.a. van Regioplan Amsterdam

Vormgeving en opmaak: Lokaal 3 – Reclamestudio, Amsterdam

Druk: Imago Print sign & display, Amsterdam

Foto: Cover © iStock / Tomwang112

©2017 Expertisecentrum Onderwijsgeschillen te Utrecht

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN/EAN 978-90-824256-5-9 | NUR: 840

www.onderwijsgeschillen.nl

Postbus 85191
3508 AD Utrecht
www.infowms.nl en
www.onderwijsgeschillen.nl

Onderwijsgeschillen